

Panchadasi, Inleiding door James Swartz.

Panchadasi, een mooi gestructureerde tekst, is één van Vedanta's prachtigste geschriften en een verplichte handleiding voor alle ernstige zoekers. Het is één van James' persoonlijke favorieten. Waarom en hoe non-duale realiteit als dualiteit verschijnt – en wat we daaraan kunnen doen – is de essentie van Vedanta en het hoofd thema van deze wondermooie analyse van bestaan/bewustzijn uit de veertiende eeuw.

De fundamentele verwarring tussen deze twee standpunten – dualiteit en non-dualiteit, het echte en het schijnbaar echte – maakt een onderricht noodzakelijk dat de natuur onderzoekt van de eeuwige principes van de werkelijkheid: puur bewustzijn, materie en de schepping van materie, bestaan en zijn relatie met bewustzijn, ervaring en kennis, op ervaring gebaseerde en niet op ervaring gebaseerde gelukzaligheid, de bewuste wezens die de materiële wereld bewonen, hun bewuste en onbewuste psychologie, hun relatie met zichzelf en met elkaar, hun ongelooflijk verlangen naar vrijheid, de aard van afhankelijkheid van objecten, de beperkingen van hun door God-gegeven methode voor kennis, de behoefte aan een onpersoonlijke analyse van de aard van de realiteit en een systematische methode om vrijheid te verkrijgen, en hoe vrijheid er uitziet zowel vanuit onpersoonlijk bewustzijn als vanuit het individu.

**PANCHADASI
SRI VIDYARANYA SWAMI**

I. HET ZELF ONDERSCHIEDEN VAN OBJECTEN

1. Gegroet, lotusvoeten van mijn Goeroe Sri Shankarananda die Zelf-Onwetendheid, oorzaak van gehechtheid aan het geloof dat het streven naar geluk via objecten blijvend vrede kan brengen, vernietigen.
2. Deze bespreking die het onderscheid tussen het zelf en het niet-zelf ontvouwt wordt aangegaan ten behoeve van een helder begrip bij hen wier harten gezuiverd zijn middels dienstverlening aan de voeten van de goeroe.
3. De objecten van zintuiglijke kennis (geluid, zicht, smaak, tast en geur) die in de waakstaat worden waargenomen hebben verschillende eigenschappen maar het bewustzijn ervan is één.
4. In de droomstaat zijn de waargenomen objecten voorbijgaand; in de waakstaat lijken ze blijvend. Maar het bewustzijn dat beide kent, de droomstaat en de waakstaat, is hetzelfde.
5. Bij het ontwaken uit een diepe slaap herinnert men zich bewust de afwezigheid van waarneming van objecten. Vermits men zich alleen vooraf waargenomen objecten herinnert, is het duidelijk dat men in diepe slaap een gebrek aan kennis van objecten ervaart.
6. Het niet weet-hebben van objecten is het object van bewustzijn in diepe slaap. Het bewustzijn van objecten in de waak- en droomstaat en het bewustzijn van een gebrek aan objecten in diepe slaap zijn hetzelfde (bewustzijn).
7. Bewustzijn is onveranderlijk doorheen alle cycli van tijd en in verleden, heden en toekomst. Anders dan de zon, komt bewustzijn niet op of gaat niet onder. Het is nooit geboren. Het sterft niet. Het is zelf-onthullend.
8. Dit bewustzijn is het zelf van alle wezens. Zijn aard is gelukzaligheid want het is terwille van het zelf dat mensen eeuwig willen leven en wensen om nooit te sterven.
9. Anderen worden geliefd omwille van het zelf, maar het zelf is geliefd om niets anders. Daarom is de liefde voor het zelf de hoogste.
10. De Schrift stelt **door middel van redenering** vast dat het individuele zelf en het onpersoonlijke zelf van nature bewustzijn, bestaan en gelukzaligheid zijn. De Upanishaden onderwijzen dat het individuele en het onpersoonlijke zelf één zijn.
11. Als het niet helemaal helder is dat het zelf grenzeloos geluk is, zal er geen intense liefde voor zijn. Is het wel geweten, dan is er geen aantrekking tot wereldse objecten omdat alle liefde daar naar toe gaat. Het is moeilijk te zeggen dat het zelf ofwel compleet gekend is ofwel compleet niet-gekend.
12. Bijvoorbeeld, de stem van één kind in een koor gaat op in de simultaan klinkende stemmen van de andere kinderen. De gelukzaligheid van het zelf wordt gemakkelijk versluierd door de kleine dagelijkse momenten van geluk die zich voordoen wanneer gewenste objecten worden verkregen.
13. Ervaring van alledaagse objecten leidt tot de conclusie dat zij zelf-bestaand en zelf-onthullend zijn. Een obstakel, blindheid bijvoorbeeld, verhindert de aanname van het zelf-bestaan en zelf-onthulling van objecten.
14. Het universele obstakel voor het herkennen van jezelf als bewustzijn is beginloze Onwetendheid... (Maya).
15. Natuur (prakriti), samengesteld uit Sattva, Rajas en Tamas, is een subtiele inerte vorm van bewustzijn die in staat is om bewustzijn te reflecteren. Het bestaat in twee soorten.
16. Als het sattvisch element zuiver is, is prakriti gekend als Maya.
17. Het individueel belichaamd zelf is schijnbaar geconditioneerd door Avidya (Sattva vermengd met Rajas en Tamas). De Jiva heeft veel facetten en is complex door de vele mogelijke combinaties van Sattva, Rajas en Tamas en de Vijf Lagen (Kosha's), die elk op zich bestaan uit veel onderdelen. Niet-weethebben van het zelf

(Avidya) wordt het Causaal Lichaam genoemd. De Jiva die zich met het Causale Lichaam identificeert wordt Prajna genoemd.

18. Door de wil van bewustzijn in de vorm van Isvara en ten behoeve van het ervaren van Prajna ontstonden de vijf subtiële elementen (Ruimte, Lucht, Vuur, Water en Aarde) vanuit dat deel van Prakriti waarin Tamas overheerst.

19. Uit het Sattvische deel van elk van de vijf subtiële elementen van Prakriti ontstonden op hun beurt de vijf zintuigen: horen, voelen, zien, smaak en reuk.

20. Het orgaan voor innerlijke ervaring ontstond uit een combinatie van de Sattvische delen van de vijf subtiële elementen. Het wordt Subtiel Lichaam genoemd, Antakharana. Het Antakharana functioneert op twee manieren: het twijfelt en het bepaalt. In zijn functie van “twijfelen” wordt het Mind (Manas) genoemd. Zijn bepalende, onderscheidende functie wordt intellect (Buddhi) genoemd.

21. Uit het Rajas deel van de vijf elementen ontstonden op hun beurt de organen van actie: spraak, handen, voeten, anus en seks.

22. Prana, de Vitale Lucht, ontstond uit het Rajas deel van de vijf subtiële elementen (Tanmatras). Prana deelde zich in de vijf fysiologische functies: adem (Prana), uitscheiding (Apana), assimilatie (Samana), circulatie (Vyana) en het vermogen om ongewenste objecten uit te scheiden. Het scheidt het Subtiële Lichaam van het Grofstoffelijke Lichaam op het ogenblik van het overlijden (udana).

23. De Vijf Zintuigen, de Vijf Organen voor Actie, de Vijf Vitale Luchten, Mind en Intellect en Ego tezamen vormen het Subtiële Lichaam.

24. Als Prajna, de Jiva, zich identificeert met een individuele Subtiële Lichaam wordt het Taijasa, “De Stralende” of de dromer genoemd. Identificeert Isvara zich met alle subtiële lichamen dan is het gekend als Hiranyagarbha, “Het Gouden Ei.”

25. Isvara ziet alle subtiële lichamen als zichzelf. Taijasas zijn enkel met zichzelf geïdentificeerd. Zij zien verschillen.

26. Om de individuele Jiva's te voorzien van objecten om te genieten en om hun lichamen geschikt te maken om te genieten, laat bewustzijn, als Isvara, elk van de subtiële elementen een gedeelte met elk van de andere subtiële elementen delen.

27. Door ieder subtiel element in twee gelijke helften te delen en één ervan opnieuw in vier gelijke delen, mengde Isvara de subtiële elementen zo dat de resulterende grofstoffelijke elementen de helft van hun originele natuur zou bevatten en een-achtste deel van elk van de andere vier.

28. Uit deze samengestelde elementen ontstond het kosmische ei en daaruit evolueerden alle werelden, de ervaringsobjecten en de lichamen waarin ervaring plaats heeft. Als Hiranyagarbha zich identificeert met het geheel van Grofstoffelijke Lichamen noemen wij het Vaisvarana. Als Taijasa zich identificeert met de Grofstoffelijke Lichamen van dieren, mensen of goden kennen we het als Vishwa.

29. Vishwas, Jiva entiteiten in de waakstaat, zien alleen externe objecten en zijn verstoken van kennis van hun ware aard. Daarom verrichten ze handelingen met het oog op resultaten waarvan ze geloven dat ze hen gelukkig zullen maken. Zij doen graag.

30. Zij gaan van geboorte naar geboorte als insecten die worden uitgebroed en in een rivier vallen. Zij zwiepen van de ene draaikolk in de andere door samsara's rusteloze stromingen, en vinden nooit rust.

31. Als hun goede daden vrucht dragen genieten ze van tijdelijke rust, alsof ze door een vriendelijk persoon uit de rivier werden gehaald en op de oever gezet.

32. Evenzo ontvangen individuen, gevangen in de draaikolk van samsara, soms onderwijs van een leraar die het zelf heeft gerealiseerd en, onderscheid makend tussen het zelf en de Vijf Lagen, bereiken zij de opperste gelukzaligheid van bevrijding.

33. De Vijf Lagen van het zelf zijn: Voedsel (fysiek lichaam), Vitale Lucht, Mind, Intellect en Geluk. Hiermee geïdentificeerd vergeet het schijnbaar zijn ware aard en is schijnbaar onderworpen aan het rad van geboren worden en sterven.
34. Het Grofstoffelijk Lichaam is gekend als Annamayakosa of Voedsel Laag. Het deel van het Subtiel Lichaam dat is samengesteld uit de Vijf Vitale Luchten en de Vijf organen voor actie wordt Pranamayakosa of Laag van Vitale Luchten genoemd.
35. De twijfelende mind en Vijf Organen van Kennis vormen de Manamayakosa, de Mind Laag. Het Intellect en de Jnanindriyas vormen de Vignanamayakosa, de Intellect Laag. Zij ontwikkelen zich uit Sattva.
36. Onzuiver Sattva, wat het Causaal Lichaam vormt – geluk en andere mentale modificaties in zaadvorm (vrittis) – wordt Anandamayakosa of Laag van Geluk(zaligheid) genoemd. Als het zelf zich identificeert met de verschillende Lagen lijkt het alsof het de eigenschappen aanneemt van de Laag waarmee het zich identificeert.
37. Door het onveranderlijke zelf te onderscheiden van de altijd-veranderende Vijf Lagen, kan men de aard van het zelf realiseren met en zonder de Lagen.
38. Het fysieke lichaam, aanwezig in de waakstaat en afwezig in de droomstaat, is geen constante factor maar het getuigende element, puur bewustzijn, is aanwezig in beide en is daarom een onveranderlijke factor.
39. Op dezelfde wijze bestaat het Subtiel Lichaam niet in diepe slaap maar Bewustzijn is getuige van deze staat, dus is het Subtiel Lichaam de niet constante en het zelf de constante factor.
40. Gebruik makend van het Subtiel Lichaam onderscheidt men de Vijf Lagen, die het resultaat zijn van de Drie Guna's, van het zelf.
41. In de Nirvikalpa Samadhi staat bestaat het microscopisch Causaal Lichaam niet, dus is dit een inconstante factor. In Nirvikalpa Samadhi bestaat het zelf als het getuigend bewustzijn en daarom is het onveranderlijk.
42. Zoals de kern van het munja gras uit zijn bedekkende lagen kan gehaald worden, zo kan het zelf door redenering worden onderscheiden van de drie lichamen of Vijf Lagen. Het wordt dan herkend als ongeconditioneerd bewustzijn.
43. Zo wordt de identiteit van bewustzijn en Jiva aangetoond door redenering. Deze identiteit wordt in de heilige Schriften onderwezen in zinnen als "Jij bent Dat". De methode voor zelf-realisatie gaat door middel van het elimineren van variabele attributen.
44. Het zelf, bewustzijn, wordt de materiële en efficiënte oorzaak van de wereld wanneer het geassocieerd wordt met die aspecten van Maya waarin respectievelijk Tamas en Sattva overheersen.
45. Als het zelf onder de betovering is van Avidya, Onwetendheid, dan associeert het zich met Rajas en Tamas en wordt het een Jiva, zijn wensen najagend door middel van uiteenlopende activiteiten. "Jij" in de stelling "Jij bent Dat" verwijst naar de Jiva.
46. Als de Drie Guna's worden verworpen als schijnrealiteiten, blijft alleen het zelf over. De aard van het zelf is bestaan, bewustzijn, gelukzaligheid. Dit wordt onthuld door de vaststelling "Jij bent Dat".
47. In de zin "Dit is die Devadatta", verwijzen "dit" en "die" naar verschillende tijden, plaatsen en omstandigheden. Worden de bijzonderheden van "dit" en "die" weggelaten dan blijft Devadatta over als hun gemeenschappelijke basis.
48. Evenzo, als de schijnbaar conditionerende toevoegsels, Maya en Avidya, worden weggenomen, dan blijft alleen het zelf over. De aard van het zelf is bestaan, bewustzijn en geluk.

Verzen 49 tot 52 zijn weggelaten.

53. De betekenis van de identiteit van het individuele zelf (Jivatman) en het grenzeloze zelf (Paramatman) begrijpen door contemplatie van de grootse uitdrukking "Jij bent Dat" wordt shravana genoemd. De logische misvattingen elimineren, voortgebracht door de schijnbaar tegenstrijdige aard van de werkelijkheid, wordt mananam genoemd.

54. Als shravana en manana resulteren in een rotsvaste overtuiging dat het zelf grenzeloos is, wordt het nididhyasana genoemd, solide heldere kennis (samyak darshanam), wat synoniem is voor vrijheid van onzekerheid, niet-compleetheid, enz.

55 tot 58. Als de mind langzaam de idee "Ik mediteer," laat varen, en versmolten is met het zelf alleen wordt het standvastig als een vlam in een tochtloze ruimte. Ook al is er in deze samadhi geen bewustzijn van een meditator en het object van meditatie, het bestaan van de versmolten mind wordt afgeleid nadat men terug uit samadhi komt. De mind blijft op het zelf gericht in de staat van samadhi als resultaat van een wils-inspanning, geholpen door de in vorige levens verworven verdiensten en sterke indrukken (vasana's) die gecreëerd zijn door de constante inspanningen om samadhi te bereiken.

59. Als gevolg van nirvikalpa samadhi worden ontelbare resultaten van acties – opgestapeld in deze wereld zonder begin in dit en vorige levens (vasana's) – vernietigd, en de dharma die zelf realisatie bevordert, groeit.

60. Yogaspecialisten noemen deze samadhi een regenwolk van dharma (punyam) omdat ze talloze douches van de gelukzaligheid van dharma uitstort.

61. Het netwerk van verlangens wordt vernietigd en de opgestapelde verdiensten en tekorten worden door deze samadhi volledig uitgeroeid.

62. Dan bevrijdt de grootse vaststelling "Jij bent Dat" je van alle twijfels over je aard en wekt directe realisatie van het zelf – dat voordien indirect gekend was.

63. De kennis van bewustzijn, indirect verkregen via de Goeroe die de betekenis van "Jij bent Dat" onderwijst, verbrandt alle vasana's die voor het bereiken van zelfkennis actief waren.

64. De directe realisatie van zelfkennis verkregen via het onderricht "Jij bent Dat" is als een verschroeiende zon die de duisternis van zelfonwetendheid – de wortel van het rad van wedergeboorte – verdrijft.

65. Aldus wordt iemand die het zelf onderscheidt van de Vijf Lagen en de mind op het zelf concentreert volgens de aanwijzingen van het onderricht, vrij van de banden van herhaalde geboorte en dood en bereikt direct ultieme gelukzaligheid.

II. DE DIFFERENTIATIE VAN DE VIJF ELEMENTEN – PRACHTIGE INTELLIGENTE ONWETENDHEID

1. De Upanishaden zeggen dat het zelf non-duaal is en dat het gekend kan worden door het te onderscheiden van de Vijf Elementen. We zullen dit proces nu in detail bespreken.

2. De kenmerken van de Vijf Elementen zijn geluid, tast, kleur, smaak en geur. Het aantal kenmerken van de Vijf Elementen is successievelijk één, twee, drie, vier en vijf.

3. Geluiden ontstaan in Ruimte en daaruit leiden we af dat het kenmerk van Ruimte geluid is. Wanneer Lucht beweegt maakt hij een ruisend geluid en bij aanraken voelt hij warm noch koud. Vlammen maken een knetterend geluid.

4. Vuur is heet en heeft een rode kleur. Water maakt een kabbelend geluid, voelt koud bij aanraken, is kleurloos en smaakt zoet.

5. De Aarde maakt een rommelend geluid, voelt hard bij aanraken, komt voor in bont geschakeerde kleuren en smaakt zoet, zuur en zo meer.

6. De Aarde verspreidt aangename en onaangename geuren. Aldus zijn de kenmerkende eigenschappen van de vijf elementen opgenoemd.

7. **De vijf eigenschappen worden gekend door de vijf zintuigen.** De organen (indriyam) behoren tot het onzichtbare Subtiële Lichaam. De zintuigen (golakam) bevinden zich in het waarneembaar Grofstoffelijke Lichaam.

8. De vijf zintuigen functioneren middels de grofstoffelijke organen: de oren, de huid, de ogen, de tong en de neus. De zintuigen zijn subtiel; hun aanwezigheid wordt afgeleid van hun functies. Zij bewegen meestal naar buiten.

9. Maar soms horen we de geluiden van onze in- en uitademing en we horen een zoemend geluid als onze oren verstopt zijn. We voelen een interne sensatie van warm en koud bij het doorslikken van water en voedsel.
10. Met gesloten ogen zien we de afwezigheid van licht binnenin, en bij het oprispen ervaren we smaak en geur. Zo **brenge de zintuigen de ervaring van dingen** in het fysieke lichaam voort.
11. Menselijke handelingen kunnen in vijf hoofdgroepen geclassificeerd worden: spreken, grijpen, bewegen, uitscheiden en seksuele omgang.
12. De vijf soorten actie worden uitgevoerd door vijf actie-organen – de mond (spraak, smaak), de handen (grijpen), de voeten (voortbeweging), de anus (uitscheiding) en de genitaliën (voorplanting).
14. **De mind onderzoekt de voor- en nadelen van door de zintuigen waargenomen objecten.** Sattva, Rajas en Tamas zetten de mind aan tot het ondergaan van uiteenlopende wijzigingen.
15. Niet-gehechtheid, vergeving, mildheid, vrijgevigheid enz., zijn het effect van de invloed van Sattva. Verlangen, kwaadheid, gierigheid, inspanning, enz. zijn het effect van de invloed van Rajas.
16. Lethargie, verwardheid, slaperigheid, uitstelgedrag enz. zijn het effect van de invloed van tamas. Is sattva werkzaam dan worden verdiensten opgebouwd, is rajas werkzaam dan wordt verlies geleverd.
17. Tamas in werking levert verdienste noch verlies, maar het leven wordt verspild.
18. Het ego, (ahamkara) of ik-gedachte, is het instrument dat de modificaties van de mind in daden omzet.
19. Het is evident dat de duidelijk waarneembare zintuigprikkelers worden veroorzaakt door de Vijf Elementen. Met de hulp van teksten uit de Schrift en redenering kan men vaststellen dat de subtiele elementen aan de basis liggen van de zintuigen en de mind.
20. In de hierna volgende Upanishad tekst wordt met “dit” (idam) verwezen naar gelijk wat wordt waargenomen met de zintuigen, wat wordt ervaren met de actie-organen en wat wordt gekend door middel van de mind en het intellect.
21. “Voor dit alles werd geschapen was er enkel non-duaal zijn, alleen, één zonder een tweede. Er was naam noch vorm.” – Chandogya Upanishad.
22. Verschillen zijn van drieërlei aard: 1) De verschillen binnenin een object. 2) De verschillen tussen leden van dezelfde klasse. 3) De verschillen tussen twee klassen, soorten bijvoorbeeld.
23. De twijfel kan opkomen dat het zelf, de ene en enige werkelijkheid, ook verschillen zou kunnen hebben. Maar alle verschillen in de drie werelden (Grofstoffelijk, Subtiel en Causaal) worden door de Upanishaden opgeheven met de woorden: “Dit alles is het non-duale zelf.”
24. Er kan geen twijfel over bestaan dat bewustzijn, het zelf, de ene en enige realiteit, geen delen heeft. Aangezien “schepping” slechts de verschijning is van namen en vormen – kunnen delen niet bestaan voor “schepping”.
25. Daarom is het zelf, grenzeloos bewustzijn, zonder delen, net als ruimte, en er bevinden zich daarin geen verschillen.
26. Het verschil tussen objecten van dezelfde klasse geldt niet voor bewustzijn omdat er niets anders bestaat. Het ene object verschilt van het andere op basis van zijn naam en vorm terwijl het zelf zonder naam en vorm is.
27. Vermits niet-bestaan niet bestaat, kan het niet als een argument gebruikt worden om het bestaan van het zelf te ontcrachten.
28. Het werd door Geschriften vastgesteld dat het zelf (sat) non-duaal is.
- Verzen 29-39 zijn weggelaten.
40. Wat overblijft nadat de Lagen zijn ontkend is een onbeweeglijk en ongrijpbaar, ongenoemd, onnoembaar, onmanifest, schijnbaar onbepaald alles-doordringend ruimte-achtig iets, voorbij licht en donker.

Verzen 41-42 zijn weggelaten.

43. Tijdens de slaap lossen alle objecten en de ervarende entiteit zelf op en toch blijf ik achter als puur bestaan. Ik slaap want ik weet dat ik gelukkig besta voorbij tijd en ruimte en denken. En er zijn momenten waarin de mind vrij is van dualiteit. Er zijn dan geen gedachten om hem schijnbaar te verdelen en toch ben ik gelukkig zonder gedachten en mijn bestaan is niet gelokaliseerd. Dan ben ik geen kenner. Ik ervaar mezelf zonder de hulp van een mind. Bovendien ervaar ik mezelf als de “stilte,” of de “ruimte,” tussen gedachten.

Bezwaar: Tijdens stilte ervaren wij geen puur bestaan, we ervaren niets-heid.

44. Het zelf, puur bestaan, kan ervaren worden wanneer al de activiteiten in het Subtiele Lichaam ophouden. Wat op dat ogenblik wordt ervaren is niet “niets” want men kan niet bewust zijn van “niets”. Ofwel ben jij je bewust van dingen, in welk geval jij bewustzijn bent, ofwel, in de afwezigheid van dingen, ben jij bewust van bewustzijn. Als je bewust bent van bewustzijn, ben je bewustzijn.

45. Bezwaar: OK, ik accepteer je argument. Echter, de niets-heid gedachte en de bestaans-gedachte zijn niet aanwezig in stilte. Je hebt gedachten nodig, een middel voor kennis, om het bestaan van zuiver bestaan/bewustzijn te bewijzen.

46. Gedurende de slaap ben ik puur, gelukkig bewustzijn aan het ervaren tot het Subtiele Lichaam actief wordt en gedachten en emotionele transacties aanvangen. Evenzo bestond puur, gelukkig bewustzijn voor Maya/Isvara verscheen.

47. Net zoals je vuur niet kan scheiden van zijn vermogen te branden, is er in bewustzijn een kracht, Maya Shakti, die compleet afhankelijk is van bewustzijn. Ze kan niet direct gekend worden maar kan wel afgeleid worden uit haar effecten.

48. Men kan niet zeggen dat Maya “niets” is, omdat niets-heid een concept is, een effect van Maya. Een effect kan niet identiek zijn met zijn oorzaak, omdat de oorzaak subtieler is dan het effect. Maya is noch niet-bestaan (asat) noch bestaan (sat, bewustzijn) maar iets helemaal anders.

49. De merkwaardige aard van Maya komt ter sprake in een Upanishad. Daarin wordt gezegd: “Voor de schepping was er noch bestaan noch niet-bestaan maar er was ‘duisternis;’” waarmee Maya bedoeld wordt. Dit betekent niet dat Maya onafhankelijk van het zelf bestaat, maar dat het om het even welke graad van werkelijkheid die het heeft, ontleent aan het zelf.

50. Vandaar, net als niets-heid is Maya geen zelfstandige entiteit. In de schijnbare werkelijkheid worden Jiva’s ook niet als verschillend van hun bekwaamheden beschouwd.

51 tot 53. Bezwaar: Hoe kan je Shakti niet meerekenen? Het maakt een verschil. Mensen met veel energie hebben een succesvoller leven. Geactualiseerde energie is echt.

54. Het vermogen van de aarde om potten te produceren is niet overal van toepassing, maar enkel op die plaatsen waar klei is. Maya werkt niet op het hele zelf, maar slechts op een klein deel ervan.

55 tot 57. De Schriften doen volgende vaststellingen: “Schepping is slechts een kleine fractie van de immense grenzeloosheid van bewustzijn. De rest is zelf-onthullend, het is niet afhankelijk van Maya om zichzelf te openbaren. De wereld wordt ondersteund door een klein deel van het zelf. Het zelf doordringt de wereld aan alle kanten en strekt zich uit tot tien vingers daar voorbij.”

58. Ook al is het zelf een geheel zonder delen, de Upanishad spreekt over delen om zijn non-duale aard makkelijker begripbaar te maken voor iemand die gewoon is om in dualistische termen te denken.

59. Met bewustzijn als zijn substraat creëert Maya de objecten van de wereld, zoals een kunstenaar veelkleurige tekeningen maakt op een wit doek.

De Evolutie van de Elementen

60. Het eerste product (vikara) van Maya is Ruimte. Ruimte levert een veld waarin objecten en wezens in het bestaan kunnen komen, kunnen groeien en sterven. Ruimte accomodeert. Ruimte is geen zelfstandig principe maar ontleend zijn bestaan aan bewustzijn, zijn substraat.

61. De aard van bewustzijn, het zelf, is bestaan. Er is geen Ruimte in.

62. Het kenmerk van Ruimte is geluid. Bewustzijn is geluidloos want er is niets anders dan dat. Voor geluid, dualiteit, is wrijving nodig. Aldus heeft Ruimte twee kenmerken, geluid en bestaan, terwijl bewustzijn enkel bestaan is.

De Omkering

63. Maya's vermogen projecteert Ruimte op het zelf door een schijnbare dualiteit te scheppen en de relatie tussen bestaan en de objecten die er in verschijnen om te keren.

65 tot 66. Het is algemeen bekend dat een juist begrip, ontstaan middels een geldige methode voor kennis, de dingen toont zoals ze zijn en dat een projectie maakt dat ze anders schijnen te zijn dan wat ze zijn. Nu volgt het onderricht over Ruimte.

68. Bestaan/Bewustzijn is de substantie van Ruimte. Het doordringt Ruimte maar Ruimte doordringt het niet omdat Ruimte minder subtiel is. Ruimte doordringt de elementen die er vervolgens uit ontwikkelen. Wanneer, door middel van redenering, Ruimte wordt gescheiden van bewustzijn, verdwijnt Ruimte en wordt beroofd van het vermogen om objecten te accommoderen.

70. Er zijn twee types niet-bestaan: 1) Niet voorkomend niet-bestaan – de hoorn van een konijn, bijvoorbeeld. 2) Schijnbaar niet-bestaan – een slang in een koord.

71. Bezwaar: Hoe is dit mogelijk? Eigenlijk vraagt u ons om twee te erkennen als één, dualiteit als non-dualiteit.

72-73. Bezwaar: Ik begrijp dit goed terwijl het wordt uitgelegd, maar ik zie niet hoe dit op andere momenten kan toegepast worden. Ik ben niet in staat om de voordelen van deze wijsheid hieruit te destilleren. Wat moet ik doen? Ik heb zelfkennis, maar ze is niet stabiel.

74. Meditatie zal geen ervaring voortbrengen die non-dualiteit bewijst en deze kennis valideert.

75. Ruimte toont zich aan mij, bewustzijn, en wordt onthult in mijn licht. Bewustzijn onthult zich eeuwig aan mij omdat ik bewustzijn ben en ik ben altijd aanwezig.

76. Als de discriminatie-vasana genoeg door constante oefening gevoed is, kijkt de verlichte verwonderd naar de overtuiging van het werelds individu als zou de wereld i.c. Ruimte echt zijn.

77. Wanneer men er vast van overtuigd is dat Ruimte en het zelf niet hetzelfde zijn dan moet men de andere elementen van het zelf onderscheiden door middel van dezelfde logica.

78. Bewustzijn is al-doordringend. Maya is afhankelijk van bewustzijn en is meer begrensd dan bewustzijn maar minder begrensd dan haar effecten, i.c. Ruimte en de elementen die zich uit Ruimte ontwikkelen. Lucht is meer begrensd dan Ruimte omdat het een effect is van Ruimte maar meer doordringend dan Vuur dat er uit voortkomt. Enz.

79. De eigenschappen van Lucht zijn: vermogen om vocht te absorberen, waarneembaarheid door aanraken en het vermogen om te bewegen. Bestaan en de eigenschappen van Maya en Ruimte vindt men ook terug in Lucht.

80. Als we zeggen dat Lucht bestaat, bedoelen we dat hij dat doet bij de gratie van het non-duaal principe, bestaan. Wordt bestaan onttrokken aan Lucht, dan blijft in Maya alleen het potentieel concept "Lucht" over. Geluiden die in Lucht worden waargenomen behoren tot Ruimte, die hem doordringt. Geluid is de eigenschap van Ruimte.

81. Wat "echt" is in Lucht is bestaan. (Zijn bestaan is ontleend aan bewustzijn. Lucht wordt niet-bestaan indien gescheiden van bewustzijn.) De andere geleende eigenschappen van Lucht, geluid bijvoorbeeld, zijn schijnbaar echt. Door middel van redenering en contemplatie de schijnbare werkelijkheid van Lucht inzien, geeft het foute denkbeeld op dat hij echt is.

87. Pas dezelfde discriminatie toe op het element Vuur. Het is minder doordringend dan Lucht. Water en Aarde zijn op hun beurt minder doordringend. Vuur is een superimpositie, d.w.z. het evolueert uit, Lucht.

88. Vuur is gevormd uit negentig procent Lucht, en op deze wijze is elk element tien procent minder doordringend dan het voorgaande. Dit is de traditionele theorie zoals beschreven in de Purana's.

89. Hitte, licht en kleur zijn de specifieke eigenschappen van Vuur, naast de eigenschappen van Maya, Ruimte, Lucht en bewustzijn. Vuur kan men horen, voelen en zien. Begrijp door middel van onderzoek dat de eigenschappen van Vuur alleen schijnbaar echt zijn.

91. Zorg dat je de voorgaande onderzoeken middels luisteren (Shravanam) en denken (Mananam) geïnternaliseerd hebt voor je begint met onderscheiden van Water van bestaan/bewustzijn. Water ontwikkelt zich uit en is weer tien procent minder doordringend dan Vuur.

92. Zijn schijnbare realiteit los van bestaan, i.c. zijn waarneembaarheid via de zintuigen voor horen, aanraken en zien, is respectievelijk afgeleid van Maya, Ruimte, Lucht en Vuur. Zijn specifieke eigenschap is smaak.

93. Vermits de schijnbare realiteit van Water, beschouwd los van bestaan, aldus bepaald is, kunnen we Aarde bestuderen: Aarde is tien procent minder wijds/uitgestrekt dan Water.

94. Aarde bestaat. Ze ontleent haar bestaan aan bestaan/bewustzijn. Los daarvan, is ze waarneembaar voor de zintuigen voor horen, aanraken, zien en proeven. Haar specifieke eigenschap is ruiken. Haar verschil met bewustzijn is duidelijk, haar realiteit iets minder.

95. Nu beschouwen we de Kosmos (Baudika Prapancha). De eerste is Bramandam, het kosmisch "ei". Het is elliptisch van vorm. Het is een-tiende minder wijds dan het Aarde element. Het bestaat in het midden van het Aarde element.

96. De kosmos omvat de zeventien werelden en de lichamen die passen bij elke wereld. De Jiva's genieten van/in de wereld waarin ze zich bevinden ten gevolge van de wet van karma.

97. Als de Kosmos wordt afgescheiden van het bestaan dat hem ondersteunt, worden alle werelden en alle objecten gereduceerd tot verschijningen (mithya).

Geconditioneerde Superimpositie is Bevrijding

98. Het maakt niet uit of men doorgaat met het ervaren van de wereld, eens men begrijpt dat hij mithya is. Alle werelden bestaan in de lagere orde van de ene werkelijkheid en Ik, de observerende niet-ervarende getuige, bevind mij in de hogere orde van de werkelijkheid.

99. Wanneer zich in de mind een diepe indruk (jagan mithya vasana) heeft gevormd over de schijnbare aard van Maya, de elementen en hun afleidingen, wordt de kennis over de aard van het zelf permanent.

100. Wij kunnen ons vinden in om het even welke classificatie van objecten in uiteenlopende filosofieën, daar ze allemaal mithya zijn.

101. Vedanta houdt zich uitsluitend bezig met twee essentiële categorieën: satya en mithya. Klaag je dat we de wereld van dualiteit negeren of buiten beschouwing laten, dan vragen wij ons af waarom jij non-dualiteit negeert.

102. Het inzicht in de relatie tussen satya en mithya moet vanzelfsprekend worden. Als "Ik ben bewustzijn" en "Ik ben het lichaam niet" dezelfde betekenis hebben, dan ben je bevrijd tijdens het leven. Helder weten is bevrijding terwijl je leeft.

103 tot 105. Met betrekking tot een bevrijd persoon, zeggen de schriften: "Als dualiteit verdwijnt als resultaat van 'het zelf onderscheiden van de elementen', dan verblijft de persoon-van-stabiele-wijsheid in bewustzijn als bewustzijn. Hij is vrij van 'wedergeboorte', van her-identificatie met angst en verlangen als die in zijn mind ontstaan, omdat de vasana's die wedergeboorte veroorzaken geneutraliseerd zijn door het weten 'Ik ben bewustzijn'. Hij vergeet niet wie hij is als het lichaam sterft."

106. De bevrijde persoon wordt niet geraakt door waanvoorstellingen en hij is bewustzijn, om het even of het lichaam gezond sterft of in ziekte, in meditatie of krampachtig in doodsangst, bewust of onbewust.

107. Men kent zijn naam in de waakstaat en men verliest die kennis tijdens de droom en diepe slaap, maar de kennis komt terug bij het ontwaken. Op dezelfde wijze gaat zelfkennis nooit verloren.

108. De kennis van bewustzijn op basis van het Vedanta onderricht, kan niet terzijde geschoven worden want er is geen bewijs dat ze tegenspreekt.

109. Daarom wordt de kennis van non-duale Realiteit, gevestigd door middel van Vedanta niet teniet gedaan, hoe men de zin “in het laatste ogenblik” ook interpreteert. Het onderscheiden van de vijf elementen van bewustzijn verzekert blijvende vrede.

III. HET ONDERSCHIEDEN VAN DE VIJF LAGEN – Pancha Kosha Viveka Prakaranam

1. Bewustzijn, dat schijnbaar verborgen wordt door de Vijf Lagen, kan gekend worden door het van deze Lagen te onderscheiden. We bekijken nu de Vijf Lagen (van buiten naar binnen).
2. Binnen de Fysieke Laag (**1 Annamayakosha**) bevindt zich de Vitale Laag; binnen de Vitale Laag bevindt zich de Mentale Laag; daar weer binnen vind je de Intellect Laag of Besluitende Laag en helemaal binnenin bevindt zich de Laag van Gelukzaligheid of de genierter. Deze opeenvolging van de één in de ander bedekt schijnbaar het zelf.
3. Het lichaam dat voortkomt uit een ei en sperma van de ouders, die op hun beurt worden gevormd uit het voedsel dat zij eten, groeit alleen door voedsel. Het is niet het zelf omdat het niet bestaat voor de geboorte, noch na de dood.
4. Het lichaam, dat niet-bestaand was in het vorige leven, kan het karma dat nodig is voor het huidige leven niet produceren. En dit lichaam, dat in het volgend leven niet-bestaand zal zijn, kan het karma dat tijdens dit leven verworven wordt niet uitwerken.
5. De levenskrachten die het lichaam doordringen en kracht en beweging verlenen aan de ogen en de andere zintuigen, vormen de Vitale Laag (**2 Pranamayakosha**). Ze is niet het zelf want ze is niet bewust.
6. Dat wat, met betrekking tot het lichaam, verblijfplaats en zo meer, de gedachten “ik” en “mijn” doet ontstaan is de Mentale Laag (**3 Manomayakosha**). Het is niet het zelf omdat het geen verlangens heeft, omdat het in beweging wordt gebracht door plezier en pijn, omdat het onderworpen is aan misleiding en omdat het onbestendig is.
7. Het intellect, dat de reflectie is van puur bewustzijn en dat in de waaktoestand het hele lichaam doordringt tot in de vingertoppen maar in diepe slaap verdwijnt, staat bekend als de Intellect Laag (**4 Vignamayakosha**). Het is ook niet het zelf, want het verandert.
8. Het innerlijk orgaan (subtiel lichaam) functioneert als de actor/doener en ook als instrument. Daarom wordt het, hoewel één, als twee behandeld: de Intellect Laag en de Mentale Laag. Zij werken respectievelijk in de binnen- en buitenwereld.
9. Als het Subtiel Lichaam krijgt wat het wilt keert het zich naar binnen, vangt de reflectie op van de gelukzaligheid van bewustzijn en gaat op in bewuste slaap. Als zodanig staat het bekend als de Laag van Gelukzaligheid (**5 Anandamayakosha**).
10. De Laag van Gelukzaligheid kan ook het zelf niet zijn, omdat het tijdelijk en onbestendig is. De gelukzaligheid die erin reflecteert is eeuwig, onveranderlijk bewustzijn.
11. Twijfel: Als ik de koshas negeer zou ik de gelukzaligheid van bewustzijn moeten ervaren, maar ik ervaar niets, zelfs bewustzijn niet.
12. Het is waar dat de Lagen worden ervaren en dat er in hun afwezigheid geen ervaring van objecten is, maar beschouw de getuige van niets.
13. **Daar bewustzijn de essentie is van ervaring, kan het geen object van ervaring zijn. Vermits er geen ervaarder is, noch enige ervaring anders dan het zelf, is het zelf onkenbaar – niet omdat het niet bestaat maar omdat het niet kan geobjectiveerd worden. Het wordt altijd ervaren omdat het zelf zichzelf onthult. Er is geen ervaring nodig om het te onthullen.**

14. Zoetheid en bitterheid worden verleend aan uiteenlopende objecten; omgekeerd verlenen objecten hun aard niet aan zoetheid en bitterheid.

15. **Gelijk wat ervaren wordt is bewustzijn dat zichzelf ervaart ook als de subject-object dualiteit, nodig voor ervaring, afwezig is. Bewustzijn kan door een Jiva niet ervaren worden als een gebeurtenis. Het kan nooit ontkend/geloochend worden omdat het altijd ervaren wordt als "ik".**

16. De Brihadaranyaka Upanishad zegt: "Dit Zelf is vanzelf-sprekend en vereist geen speciale ervaring om dat te bewijzen." De Tapaniya Upanishad zegt: "Bewustzijn wordt ervaren voor de Jiva enig object ervaart."

17. Hoe kan dat waarmee het hele universum gekend wordt, door iets anders worden gekend dan door zichzelf? Met welk instrument kan de kenner gekend worden? De instrumenten voor kennis kunnen alleen objecten onthullen. Brihadaranyaka Upanishad zegt: "Hoe kan het subject geobjectiveerd worden? Het objectiveert alles."

18. Het zelf kent al wat kenbaar is. Er is niemand om het te kennen. Met welk instrument kan het gekend worden? Het is bewustzijn of "kennis" zelf en het is verschillend van zowel het gekende als van het ongekende.

19-20. Hoe kunnen we aan mensen met een trage suffe mind het idee onderwijzen dat we bewustzijn niet kunnen ervaren als een object en dat elke actie om te kennen bewustzijn vereist? Net zoals het beschamend is om te zeggen dat je geen tong hebt, is het beschamend om te zeggen "Ik ken bewustzijn niet. Ik wil het ervaren en kennen."

21-22. Als je je aandacht afwendt van de waargenomen Vijf Lagen, blijft bewustzijn als een on-ontkenbare blijver over. Het is niet niet-bestaan. Richt je aandacht op het eeuwig-ervaren bewustzijn. Eis je identiteit als bewustzijn op.

23-25. Er kan geen twijfel over bestaan dat het zelf bestaat als bewustzijn. Zou er geen bewustzijn zijn, wie zou dan het bestaan van bewustzijn kunnen ontkennen? De Schriften zeggen dat alleen dwazen beweren dat zij niet bestaan. Als je gelooft dat bewustzijn niet bestaat, dan besta jij niet. Het zelf kan niet een object zijn van kennis, maar jij kunt er niet aan twifelen dat je bestaat.

26. Als je vraagt wat het zelf is, dan antwoorden wij dat het Zelf niet kan beschreven worden als "dit" of "dat", dus zie het als je ware aard want er is geen andere optie.

27. Een object dat wordt waargenomen door de zintuigen wordt beschreven als "zoals dit" (pratyksha). Een object dat buiten het waarnemingsveld valt wordt beschreven als "zoals dat" (paroksha). Dat wat het subject is kan niet een object van waarneming zijn. **Maar vermits het het ware zelf is van iedereen, kan men niet zeggen dat het ontstijgt aan het rijk van ervaring en kennis.**

28. Ook al kan het geen kennis-object worden, het zelf wordt direct ervaren. Dus moet het zelf-onthullend zijn. Bestaan (satyam), bewustzijn (jnanam) en grenzeloosheid (anantam) zijn de aard van het zelf.

29. Bestaan is bewustzijn en kan niet ontkend worden. Als bewustzijn, de getuige van de vergankelijke wereld, vergankelijk wordt, hoe kan vergankelijkheid dan gekend worden? Men kan niet zeggen dat verandering gebeurt zonder een getuige ervan.

30. Wanneer alle vormen in ruimte vernietigd worden, blijft vormloze ruimte over. Evenzo, wanneer alle veranderlijke dingen door onderzoek worden geloochend/ontkend blijft het onveranderlijke zelf over.

31. Als jij zegt dat niets overblijft nadat alles vernietigd is, dan zeggen wij: "dat wat jij 'niets' noemt ben jij." De getuige van de vernietiging van alle dingen blijft.

32-33. Het is hierom dat de uitspraak in de Schriften "Dat zelf is niet dit, niet dat," alle namen en vormen ontkent, maar "het zelf" niet verwerpt. De hele wereld kan ontkend worden, maar de ontkenner kan niet ontkend worden. Het is de onveranderlijke getuige, bewustzijn.

34. De Schriften bevestigen het eeuwig bestaan van bewustzijn met uitspraken als: "Bestaan is Bewustzijn."

35. Vermits Bestaan al-doordringend is, wordt het zelf niet begrensd door ruimte; aangezien het eeuwig is, wordt het niet begrensd door tijd. Omdat het de aard is van alles (non-duaal), wordt het niet begrensd door enig object. Het is grenzeloos in alle opzichten.

36. Daar ruimte, tijd en de objecten erin door Maya veroorzaakte tijdelijke verschijningen zijn (mithya), begrenzen ze bewustzijn niet.

Maya (verzen 37-42)

37. Het zelf, dat bestaan, bewustzijn en grenzeloosheid is, is Realiteit. Zijn verschijning als Schepper van de wereld (Isvara) en als individu (Jiva) zijn twee superimposities veroorzaakt door collectieve en individuele onwetendheid.

38. Isvara controleert elk bestaand object middels de vermogens van Maya, als zodanig voorziet het alle dingen van (informatie over) bestaan – vanaf de Laag van Gelukzaligheid tot het fysieke lichaam en de materiële wereld.

39. Waren de specifieke kenmerken van objecten niet bepaald door dit vermogen, dan zou er chaos zijn in de wereld, want er zou geen manier zijn om de eigenschappen van de verschillende objecten van elkaar te onderscheiden.

40. Dit vermogen lijkt bewust te zijn want het is verbonden met het zelf, grenzeloos bewustzijn. Door zijn associatie met Maya, wordt bewustzijn alwetend.

41-42. Het grenzeloze zelf wordt individu genoemd wanneer het gezien wordt in het licht van de vijf lagen zoals een man een vader en een grootvader wordt genoemd in relatie tot zijn zoon of kleinzoon. Net als een man vader is noch grootvader, wanneer hij gezien wordt zonder zijn zoon of kleinzoon, is het zelf God (Isvara) **noch** individu (Jiva) wanneer het van Maya en de Vijf Lagen wordt gescheiden.

43. Hij die bewustzijn kent zoals het is “wordt” bewustzijn. Bewustzijn is niet geboren, dus is er geen wedergeboorte of dood voor degene die zijn of haar aard kent.

IV. HET ONDERSCHIEDEN/ONDERZOEK VAN DUALITEIT

1. Nu volgt de uiteenzetting van de werelden van dualiteit, gecreëerd door Isvara en Jiva. Doel hiervan is “verklaren op welke wijze dualiteit gebondenheid veroorzaakt voor Jiva”.

2-9. De Upanishaden zeggen dat er voor de schepping alleen bewustzijn was en het dacht: “Laat mij de werelden creëren.” Dan, verlangend om met velen te zijn, schiep het met zijn wil de werelden, door hen bestaan en bewustzijn te verlenen. De schepping rees op uit Ruimte waaruit zich achtereenvolgens Lucht, Vuur, Water, Aarde, vegetatie, voedsel en lichamen ontwikkelden. Ruimte ontwikkelde zich uit bewustzijn.

10. Volgens de Schriften neemt bewustzijn de vorm aan van vele Jiva's en neemt plaats in hun lichaam. Het woord “Jiva” betekent “iets dat vitaliteit (Prana) geeft aan een lichaam”. Het stamt van de wortel “jiv”, leven.

11. Zuiver bewustzijn, het substraat, het Subtiële Lichaam en de reflectie van bewustzijn in het Subtiële Lichaam vormen Jiva.

12-13. Isvara's vermogen van Maya misleidt Jiva's, en zij vergeten hun aard als bewustzijn. Aldus misleid, gelooft Jiva dat het klein, ontoereikend en onvolmaakt is. Als gevolg van deze overtuiging identificeert het zich met het lichaam en komt in de problemen. Zo wordt de door Isvara geschapen dualiteit in het kort beschreven.

14. In de Veda's vind je een beschrijving van de dualiteit die gecreëerd wordt door zichzelf te aanzien als een Jiva. Ze zegt: **“Door gedachte en actie creëert Jiva zeven soorten voedsel.”**

15-16. Granen zijn voor mensen. De vibraties van de volle- en nieuwe-maan offers zijn voor de Goden.

18. Aangezien objecten door Isvara gecreëerd worden en door de Jiva worden gemaakt tot objecten voor ervaring en plezier, zijn zij gerelateerd aan zowel Isvara als Jiva, zoals een vrouw verwant is met haar ouders en haar echtgenoot.

19. Isvara is verantwoordelijk voor de functies van het Subtiele Lichaam die bij de Jiva de ervaring van objecten teweegbrengen.

20-22. De Substantie van de door Isvara geschapen materiële objecten is permanent, en de door Maya getransformeerde objecten hebben een verschillende invloed op de Jiva's overeenkomstig hun vasana's. De één kan blij zijn bij het krijgen van een bepaald object terwijl iemand anders teleurgesteld kan zijn over hetzelfde object. Een ongeïnteresseerde Jiva voelt niets in de aanwezigheid van een object.

26. (Vraag): Ook al kan de mind de objecten beïnvloeden die worden waargenomen in de staten van verwarring, dromen, herinneren en verbeelden, beïnvloedt hij de objecten die met de zintuigen waargenomen worden in de waakstaat?

27. (Antwoord): Neen. Acharya Shankara, Sureshvara en anderen wijzen op het feit dat de mind de vorm aanneemt van het extern object waarmee hij in contact komt, en die vorm aanpast zodat hij beantwoordt aan zijn doelen.

31. De grofstoffelijke objectieve wereld (vyavaharika) wordt door Isvara geschapen, de subjectieve wereld (pratibhasika) wordt geschapen door Jiva vanuit zijn latent verlangen naar plezier/vreugde.

32. Jiva's voorkeuren en afkeren brengen afhankelijkheid voort. We weten dat omdat in de aanwezigheid van voorkeur en afkeer ook plezier en pijn aanwezig zijn, maar wanneer die er niet zijn is er noch vreugde noch pijn.

33. Ook al zijn in de droomstaat externe (materiële) objecten afwezig, de dromer is gebonden aan de droomvoorstellingen van materiële objecten en ervaart plezier en pijn. In diepe slaap, tijdens een flauwte of wanneer mentale functies op andere wijzen zijn uitgeschakeld, wordt geen plezier of pijn gevoeld ondanks de nabijheid van materiële objecten.

34-35. Een leugenaar vertelde een oude man wiens zoon vertrokken was naar een veraf gelegen land, dat de jongen dood was, ook al leefde hij nog. De vader geloofde hem en was bedroefd. Zou de zoon echt gestorven zijn in 't buitenland en zou de vader het niet vernomen hebben, dan zou hij geen verdriet gevoeld hebben. Dit toont aan dat vasana's de echte oorzaak zijn voor afhankelijkheid.

36. (Twijfel) : Ontneemt deze gedachte externe objecten niet elke betekenis? (Antwoord) : Neen, omdat externe objecten vorm geven aan de wijzigingen van de mind die de mentale wereld creëren.

37. Externe objecten kunnen uiteenlopende zinvolle doelen dienen, dus kunnen zij niet als irrelevant bestempeld worden, maar Vedanta houdt zich bezig met de invloed van materiële objecten op lijden, niet met hun zinvolheid.

38. (Bezwaar): Als de mind door de projectie van de fenomenologische wereld afhankelijkheid veroorzaakt, dan zou men door het beheersen van de mind de wereld kunnen laten verdwijnen. Dan moet men alleen yoga beoefenen en heeft zelfkennis geen nut.

39. (Antwoord): Het verschijnen van de wereld kan door yoga tijdelijk worden verwijderd maar de complete verwijdering van mentale projecties is niet mogelijk zonder zelfkennis.

40. Eens zelfkennis stevig is blijft de dualiteit van Isvara's schepping doorgaan, maar ze wordt onderkend als een geloof, niet als een feit.

41. Wanneer, via yoga, dualiteit verdwijnt op het moment van het oplossen van de wereld, blijft onwetendheid over bewustzijn bestaan omdat er geen leraar is en geen schriften om de yogi te informeren over zijn aard als bewustzijn.

42. De door Isvara gecreëerde wereld van dualiteit is een hulp, geen obstakel, naar non-duale wijsheid. Bovendien, de schepping kan niet vernietigd worden, dus laat ze zijn.

43. Als hij bevrijding wil, moet Jiva's mind in harmonie zijn met de voorschriften van de Schriften. Een hieraan niet conformerende levensstijl belemmert bevrijding.

44. Als hij reflecteert op de aard van het zelf als grenzeloos bewustzijn zal Jiva's mind zich conformeren aan de Schriften. Eens het zelf gerealiseerd is hoeven gedachten niet in overeenstemming te zijn met de Schriften.

45. "Een intelligent persoon die de Schriften bestudeert en herhaaldelijk 'Ik ben bewustzijn' beoefent moet zich, nadat hij of zij zichzelf kent als bewustzijn, onthouden van gedachten die niet in harmonie zijn met de Schriften, net zoals een man een licht dooft als hij 's avonds laat thuis komt." Amritanada Upanishad.

47-51. Een wijs persoon die zichzelf kent als grenzeloos bewustzijn doet er goed aan zijn mind constant met bewustzijn verbonden te houden. De mind verstoren met veel woorden is energieverlies. De Schriften zeggen duidelijk: "Ken het zelf en geef het spreken over andere zaken op." De mind van een koppig persoon die de Schriften niet volgt is ofwel rusteloos (Rajasisch) of verveeld/suf (Tamasisch). Uit Rajas ontstaat begeerte/verlangens en andere passies en uit Tamas ontstaat dagdromen. Vooraleer kan gestart worden met onderzoek naar bewustzijn moeten Rajas en Tamas op gepaste wijze beheerst worden want mentaal evenwicht is een eerste vereiste voor onderzoek. De Schriften zeggen dat iemand die onderhevig is aan passie voor objecten of fantasie niet geschikt is voor bevrijding.

52-54. Verlang je geen bevrijding en sterf je met verlangens dan kan je naar de hemel gaan, maar je zal de hemelse geneugten uiteindelijk onvolkomen vinden en hier terug komen, dus waarom zou je je verlangens niet nu loslaten? Maar als je beweert vrij te zijn en je blijft je verlangens koesteren, dan misleid je jezelf.

55-57. Sri Sureshvara zegt: "Wie zegt dat hij bewustzijn is en weigert om de zintuigen te disciplineren is als een shit-etende hond. Oh, Verlichte, voor je verlichting onderging je de pijn van je eigen mentale onvolmaaktheid, maar nu lijd je onder de kritiek van de wereld. Hoe stralend is jouw kennis? Kenner van Waarheid, glijd niet af naar het niveau van een zwijn in een stal! Bevrijd jezelf van de gebreken die ontstaan uit je Rajasische en Tamasische neigingen en zij door de wereld geëerd als een god."

58. De Schriften zeggen dat Rajas en Tamas overkomen kunnen worden door constant de gebreken van objecten van begeerte te overdenken. Overwin de passies en wees gelukkig.

59. (Twijfel) : Wat is er mis met fantasie?

60. De Bhagavad Gita zegt : "Als iemand mentaal verwijlt bij een object van verlangen, zal hij of zij er zich aan hechten. Uit gehechtheid ontstaat hunkering en geblokkeerd verlangen leidt naar woede. Woede leidt naar verwarring en verwarring leidt tot geheugenverlies. Geheugenverlies is oorzaak van gebrekkig onderscheidingsvermogen. De ziel 'put uit' als resultaat van foute discriminatie." (Bhagavad Gita 2,62)

61. De neiging om te verwijlen bij objecten kan overwonnen worden door onderzoek/contemplatie naar/op het zelf, met of zonder eigenschappen.

62-63. Wie inziet dat hij of zij bewustzijn is doet er goed aan in eenzaamheid te leven en de mind te zuiveren door constante toepassing van zelfkennis totdat de mind zich stil houdt als een dummy.

64. Uit/Met de directe kennis van de betrekkelijkheid van de fenomenologische wereld ontstaat de diepe gelukzaligheid van non-dualiteit.

65. Een constante en geconcentreerde studie van de Schriften en discussie met de leraar leidt naar de geleidelijke afbouw van passie voor objecten.

66. Wanneer, als gevolg van in vorige levens uitgevoerde acties, de mind van een contemplatieve man door verlangen wordt afgeleid, dan kan die door de constante beoefening van zelfkennis terug gebracht worden naar een vredevolle toestand.

67-68. Bevestig jezelf als bewustzijn. Hoe meer je jouw vrijheid, heelheid, eenheid, enz bevestigt, hoe duidelijker je het absurde ziet van de idee dat je gebonden bent aan objecten. Als gebonden zijn een grap is, dan is de bewering dat je bevrijd bent ook een grap. Zo'n bewering betekent dat je niet weet dat je bewustzijn bent, daar bewustzijn nooit gebonden was. "Staan in bewustzijn" wil zeggen dat je het jezelf rustig bevestigt vanuit inzicht, niet publiekelijk. Net als religieuze mensen wier geloof onzeker is, voelen veel

mensen die non-duale ervaringen hebben gehad zich zekerder in hun kennis wanneer ze anderen kunnen overtuigen. Bevestiging van de eigen heelheid stopt wanneer de kennis volledig geassimileerd is.

De mind van iemand die volledig met het zelf geïdentificeerd is, laat zich niet afleiden, en het intellect denkt niet langer dat hij het zelf kent. Zo iemand is "het zelf" zelf.

69. Door onwetendheid geïnspireerde projecties verwijderen is de laatste stap in het proces van zelf onderzoek. We hebben nu beschreven hoe de door Jiva gecreëerde dualiteit verschilt van de door Isvara gecreëerde dualiteit.

V. BETEKENIS VAN DE GROOTSE ZEGSWIJZEN/SPREUKEN – Mahavakyas

1) Pragnanam brahma (Aitareya Upanishad - Rig Veda)

1-2. Dat oorspronkelijk bewustzijn (pragnyanam brahma) dat via de waarnemende en actieve organen de wereld belicht is grenzeloos.

2) Aham Brahma asmi (Brihadaranyaka Upanishad - Yajur Veda)

3-4. Alleen een gekwalificeerd persoon kan met vertrouwen beweren dat de oorspronkelijke moeiteloze aldoordringende volheid (bewustzijn), dat in het Subtiële Lichaam reflecteert als het 'Ik-gevoel', het zelf is.

3) Tat Tvam Asi (Chandogya Upanishad 6:8:15 - Sama Veda)

5-6. Jij bent Dat.

4) Ayam atma brahma (Mandukya Upanishad - Atharvana Veda)

7-8. Het zelf is grenzeloos.

VI. HET LICHT VAN HET KUNSTWERK

Direct(e) en Indirect(e) Weten/Kennis.

1-2. Vooraleer een schilderij klaar is, gaat het door vier stadia. Vooraleer de wereld verschijnt, gaat hij door vier stadia of staten (avasta).

3-4. (1) Het zuiver witte canvas (2) wordt met stijf sel strak gemaakt; (3) een schets wordt gemaakt en (4) ingekleurd met passende kleuren. (1) Grenzeloos bewustzijn (chit) wordt (2) in Maya gedompeld, de innere aansturing, en in verschillende vormen gegoten. Dan (3) schetst Isvara, de kunstenaar, al de Jiva's (Hiranyagarbha) en (4) voegt er de kleurrijke grofstoffelijke lichamen (Virat) aan toe om het plaatje af te werken. Virat betekent "Hij die manifesteert en straalt in veelvoudige vormen."

5-10. Beginnend bij bewustzijn zijn er in de schepping veel soorten wezens, van superieur over inferieur tot levenloze objecten. Deze Jiva's reflecteren bewustzijn. Zij zijn samsari's en zijn onderworpen aan geboorte en dood, plezier en pijn. De materiële elementen reflecteren bewustzijn niet.

11. De Jiva-reflectie staat onder invloed van plezier/pijn waarmee het zich verward, maar zo niet bewustzijn, het zelf. Dit inzicht wordt kennis genoemd en het wordt verkregen door het onderscheiden van de reflectie (mithya) en het oorspronkelijke bewustzijn (satya).

12. Daarom moet men altijd onderzoek doen naar de aard van de wereld, het individuele Zelf en het oorspronkelijke Zelf. Wanneer de ideeën van Jiva, Isvara en Jagat (wereld) geloofend zijn, blijft zuiver bewustzijn alleen over.

13. Maar loochening vernietigt de Jiva's en de wereld niet fysiek; zij worden alleen maar onderkend als verschijningen. Anders zou gelijk wie slaapt of bezwijmt bevrijd zijn.

14. Bevrijding is een rotsvaste overtuiging van de irrealiteit van de wereld. Zou bevrijding de non-perceptie van de wereld zijn, dan zou er geen bevrijding-tijdens-het-leven zijn.

15-17. Onderscheiden kan leiden naar directe en indirecte kennis. Het zet ook indirecte kennis om in directe kennis. Het weten "bewustzijn is" is indirecte kennis; het weten "Ik ben bewustzijn" is direct.

18. Directe weten is bevestiging van de notie van individualiteit. Indirecte weten loochent de doener niet.

23-24. Maya projecteert in het Macrokosmisch Intellect een reflectie op onveranderlijk bewustzijn, belevendigd door Prana (energie). Die (reflectie) wordt Jiva genoemd, een levend wezen. Net zoals de ruimte in een pot wordt verborgen door het water-oppervlak dat de lucht weerspiegelt, wordt grenzeloos onpersoonlijk bewustzijn schijnbaar verborgen/versluierd door de Jiva. Dit principe wordt versluiering of superimpositie genoemd.

25. Door de misleiding/begoocheling van superimpositie is Jiva niet in staat om zichzelf te onderscheiden van de Vijf Lagen en zijn grenzeloze aard te realiseren. Non-discriminatie wordt voortgebracht door beginloze onwetendheid (Avidya). Onwetendheid heeft twee functies: Avarana, het vermogen om te verbergen, en Vikshepa, het vermogen om te projecteren. De kracht van Avarana creëert de gedachte dat het zelf niet grenzeloos is of dat het niet bestaat.

27. Wanneer een wijze een onwetende een vraag stelt over het zelf, dan zal de onwetende zeggen dat er niet zoiets is.

28. Directe ervaring weerspreekt het geloof dat bewustzijn, het zelf, onwetend is over zijn aard. Het zelf is nooit verborgen.

29. Als je je zelfkennis baseert op wat je zintuigen je vertellen, zul je niet concluderen dat je non-duaal bewustzijn bent. Als je de logica van Vedanta niet kan accepteren, hoe kan je de waarheid over jezelf dan kennen?

30. De belangrijkste functie van redeneren is de dingen duidelijk verklaren. Maak er geen misbruik van.

31-32. Dat we onwetendheid ervaren is een feit, haar versluierend vermogen ook. Bewustzijn en onwetendheid zijn niet in strijd met elkaar. Zou dat wel zo zijn, hoe kan versluiering dan gekend worden? Discriminatie en onwetendheid kunnen niet co-existeren.

33. Op oorspronkelijk onveranderlijk bewustzijn/bestaan (kutastha), schijnbaar overdekt door het verbergend vermogen van onwetendheid, zijn de Subtiële en Grofstoffelijke Lichamen geprojecteerd, die bewuste wezens voortbrengen die er uitzien als oorspronkelijk bewustzijn maar eigenlijk reflecties zijn, zoals parelmoer zilver lijkt te zijn.

34-35. Net zoals de idee dat zilver overgedragen is op parelmoer, zo zijn bestaan en zelfheid vanuit oorspronkelijk bewustzijn overgedragen op de Jiva's.

35. Zoals de blauw-zwarte buitenkant van een omgekeerde pearschelp niet gekend is, zo wordt de grenzeloosheid en volheid van het zelf verborgen door superimpositie.

36-37. Zoals zilver wordt geprojecteerd op parelmoer, zo wordt het 'Ik-gevoel' op het zelf geprojecteerd.

38. In het voorbeeld zijn parelmoer en zilver niet identiek. Evenzo, in mensen zijn de idee van zelf en de idee van ego niet identiek. In beide is een gemeenschappelijk element en ook een veranderlijk element.

39. Mensen gebruiken uitdrukkingen als "Hij-zelf gaat," "Jij-zelf ziet dit," en "Ik-zelf ben niet in staat om het te doen."

Wat Prachtige Intelligente Onwetendheid Doet

verzen 40-128 zijn weggelaten

129. Vermits de effecten van Avidya duidelijk zijn, kan het bestaan ervan niet ontkend worden. Als zelfkennis het vernietigt, kan men ook niet zeggen dat het echt bestaat.

130. Gezien vanuit de schriften bestaat Maya schijnbaar. Vanuit het ervaringsgericht niveau (vyavaharika) is het ondefinieerbaar en voor gewone mensen (pratbhasika) bestaat het echt.

131. Maya laat de wereld in de waakstaat verschijnen en in diepe slaap verdwijnen, zoals een schilderij op doek verborgen wordt wanneer het canvas wordt opgerold en verschijnt als het weer wordt uitgerold.

132-154. Maya is een groot wonder. Hoewel het geduceerd kan worden is het niet te begrijpen met het menselijk intellect omdat het schijnbaar het onmogelijke mogelijk maakt. Het creëert Jiva en Isvara en doet Jiva denken dat het begrensd is. Het doet de wereld heel echt en aantrekkelijk lijken. Het is als een heel klein zaadje dat uitgroeit tot een reusachtige boom of een mens die voortkomt uit een zaad en een ei. Wie kan begrijpen hoe en waarom deze dingen gebeuren? Het is een fascinerende show voor de verlichten en de onverlichten.

Jiva en Isvara

155-156. De schriften zeggen dat Jiva en Isvara reflecties zijn in Maya. Isvara is als de weerspiegeling van de lucht in een regenwolk en Jiva is als de weerspiegeling van de lucht in een plas. De Jiva's zijn de talloze druppels die de wolk vormen.

157-159. De schriften zeggen dat zuiver, onpersoonlijk, onbegrensd bewustzijn Isvara is, de controleur van Maya. Het is alwetend, de oorzaak van het universum en het is de Laag van Gelukzaligheid, "de Heer van alles." Aan de alwetendheid en andere kwaliteiten van de Laag van Gelukzaligheid dient men niet te twijfelen, want de beweringen van de schriften staan boven elke discussie en in Maya is alles mogelijk.

160. Daar niemand het vermogen heeft de wereld van de waak- en droomtoestanden die vanuit de Laag van Gelukzaligheid geprojecteerd worden, te wijzigen, kan die de bestuurder van alles genoemd worden.

Vasana's, Causaal Lichaam, Macrokosmos

161. In de Laag van Gelukzaligheid houden zich de vasana's en verlangens van alle levende wezens op. Vermits het al de vasana's kent, is het alwetend.

163-164. Omdat Isvara, het bewustzijn dat de Laag van Gelukzaligheid doet oplichten, al de functies van de andere Lagen activeert en regelt, beginnend bij het intellect, wordt het de interne controleur (antaryamin) genoemd. Het intellect kent Isvara niet maar Isvara kent het intellect.

165-168. Zoals draden de bouwstof vormen van en alom aanwezig zijn in een hemd, zo maakt en doordringt de Interne Bestuurder het hele universum. Zoals de draden subtieler zijn dan de stof en de vezels van de draad subtieler dan de draden zelf, zo vind je de Interne Bestuurder daar waar deze progressieve reeks van het grofstoffelijke naar het subtiele ophoudt.

169-170. Als de draden uitzetten of krimpen, dan zet het weefsel uit en krimpt. Het (weefsel) bestaat niet onafhankelijk van de draden. Evenzo worden de wezens in de wereld door Isvara getransformeerd overeenkomstig hun vasana's en de acties die daaruit voortkomen. Daarover bestaat geen twijfel.

171. In de Bhagavad Gita zegt Sri Krishna: "O Arjuna, de Heer verblijft in de harten van alle wezens en laat hen rondgaan middels Zijn Maya als waren zij aan een wiel gebonden." [Gita: XVIII-61]

172-174. "Alle wezens" in bovenstaand vers verwijst naar de Subtiele en Grofstoffelijke Lichamen van alle Jiva's. Door Zijn intieme verwevenheid met het eeuwig-veranderend intellect, lijkt het alsof Isvara verandert terwijl de gedachten veranderen.

173. Het "wiel" verwijst naar de lichamen en de andere lagen. "Gebonden aan een wiel" wil zeggen dat Jiva's denken dat zij doeners zijn. "Rondgaan" wil zeggen dat zij, gedreven door hun vasana's, steeds weer dezelfde goede en slechte dingen doen.

175. Isvara bestuurt/regelt de Jiva's en het gedrag van fysieke objecten.

176. "Ik weet wat deugd is, maar ik heb niet de neiging om die te beoefenen. Ik weet wat ondeugd is, maar daar van af te zien is niet aan mij. Dat is aan Isvara. Ik doe wat mij wordt opgedragen door een 'god' die in mijn hart gezeten is." Duryodhana in de Mahabharata.

177. Interpreteer dit vers niet als zou voor bevrijding geen individuele inspanning nodig zijn, want Isvara transformeert de lichamen volgens de manier waarop Hij wordt aangeroepen.

178. Dit is niet in tegenspraak met het feit dat Isvara de oorzaak is van alles wat gebeurt, omdat degene die weet dat Isvara de bestuurder van het leven is niet-gehecht is aan de resultaten van acties.

179. De onderwijs-traditie, Varaha Purana en de Bhagavad Gita, stellen dat het inzicht van het niet-gehecht-zijn van het zelf de oorzaak is van bevrijding. De waarheid van de Schriften is afkomstig van bewustzijn, niet van mensen.

180-181. De Schriften stellen dat “vrees” voor Isvara de krachten in de natuur tot werken aanzet, dus zijn heerschappij over alle wezens is verschillend van zijn innerlijke controle over hen.

182. Isvara creëert (manifesteert) het Causaal Lichaam, de Schepper van de wereld, en trekt het terug.

183-184. De wereld blijft potentieel in de vorm van indrukken in Isvara, die verleent de wereld bestaan overeenkomstig het karma van wezens. Scheppen is als het uitrollen van een beschilderd doek. Is het doek opgerold, dan is het kunstwerk niet zichtbaar. Evenzo, als het karma van wezens is uitgeput keert het karma terug naar de zaadvorm (vasana's) en de Jiva verdwijnt in Isvara die op zijn beurt in Paramatma verdwijnt.

185. Het scheppen en vernietigen van de wereld zijn vergelijkbaar met dag en nacht, met de waak- en slaaptoestanden, en met het openen en sluiten van de ogen.

186. Door de aard van Maya, is de idee dat de schepping begon, dat ze ontwikkelde en dat de eigenschappen van objecten bij objecten horen, niet correct.

187-189. **Isvara**, verschijnend als de **tamas** van **Maya** brengt levenloze objecten voort en, door de kracht van Maya's **sattva** verschijnt Isvara als de **Jiva's**. Het laat de Jiva's zich gedragen in overeenstemming met hun innerlijke indrukken, spiritueel of werelds, moreel of immoreel.

190-192. Terwijl bewustzijn Guna-vrij is, nemen sommige teksten de wederzijdse superimpositie van Isvara's creativiteit op bewustzijn (Paramatma) als vanzelfsprekend aan; op basis van die aanname wordt dan gesteld dat bewustzijn de oorzaak is.

193. Als een stuk stof gesteven wordt met stijfsel, dan wordt het stijfsel één met de stof; zo ook, door het proces van wederzijdse superimpositie, ervaart de onwetende Isvara en puur bewustzijn als hetzelfde.

194. Zoals de on-nadenkende ervan uitgaat dat de lucht blauw is, ziet wie niet onderzoekt het onderscheid niet tussen bewustzijn en Isvara.

195. Middels onderzoek volgens de lijnen van de Vedische teksten, begrijpen we dat bewustzijn ongebonden is en ongeconditioneerd door Maya, terwijl Isvara de door Maya geconditioneerde schepper is.

196. De Veda's zeggen dat bewustzijn bestaan is, bewustheid en volheid. Ze zeggen dat de spraak en andere organen het niet kunnen vatten, dus is het ongebonden.

197. Een andere tekst zegt dat **Isvara**, de Heer van Maya, het universum creëert, en dat **Maya** de Jiva aanstuurt. Aldus beschouwd is **Isvara**, verbonden met **Maya**, de schepper.

198. Wanneer het veel(voudig) wil zijn transformeert Isvara, gekend als de Laag van Gelukzaligheid (het Macrokosmisch Causaal Lichaam), Zichzelf in de Totale Mind, het Macrokosmisch Subtiel Lichaam, zoals de diepe slaap transformeert in de droomstaat.

199. De Schriften beschrijven de schepping zowel evolutionair als instant. Er is geen tegenspraak... de droomwereld ontstaat soms geleidelijk uit diepe slaap, maar op andere momenten ontstaat hij ogenblikkelijk.

200. Het Macrokosmisch Subtiel Lichaam (Hiranyagarbha), is het totaal van alle ego's of “Ik-gevoelens.” Het verhoudt zich tot hen zoals het doek zich verhoudt tot de samenstellende draden. Het bezit de vermogens wilskracht, verlangen en kennis.

201-203. In het begin ontwikkelt het Macrokosmisch Subtiel Lichaam zich langzaam en vaag, zoals een object vorm krijgt in het vroege ochtendlicht, de eerste potloodschetsen op een wit blad of een prille maïsscheut in de lente.

Aanbidden van/Toewijding aan Isvara

204. In het laatste stadium van de evolutie creëert het Subtiele Lichaam het Macrokosmisch Grofstoffelijk Lichaam. Het wordt Virat genoemd. In dit stadium toont de wereld zich duidelijk afgetekend en stralend zoals objecten op klaarlichte dag of zoals de figuren van een olieverfschilderij of de vruchten van een volwassen boom. In Virat zijn alle lichamen duidelijk zichtbaar.

209. Om het even in welke vorm Isvara wordt aangeroepen, de toegewijde krijgt de gepaste beloning overeenkomstig die vorm. Als de methode van verering en het concept van de kenmerken van de aanbeden godheid (object) van een hogere orde zijn, dan is de beloning ook van een hoge orde, anders niet.

Moksa Alleen Door Middel van Kennis van de Werkelijkheid/Realiteit

210. Bevrijding echter kan alleen verkregen worden door het kennen van de realiteit. Dromen houdt pas op als de dromer ontwaakt.

211-214. In non-duaal bewustzijn verschijnt het hele universum in de vorm van Isvara en Jiva en alle levende en levenloze objecten, als een droom. Maya creëerde respectievelijk Isvara en Jiva, de Laag van Gelukzaligheid en de Intellect-Laag. De hele ervaarbare wereld is een schepping van Isvara en Jiva. Vanaf Isvara's beslissing om te scheppen tot Zijn indalen in de gecreëerde objecten, de schepping is louter Isvara. De waaktoestand, gebondenheid en bevrijding, plezier en pijn... zijn Jiva's creatie. Wie de aard van ongebonden, non-duaal bewustzijn niet kent, vit/kibbelt vruchteloos over de rollen van Jiva en Isvara... die Maya's creatie zijn.

215-218. Wij bevestigen hen die toegewijd zijn aan waarheid en beklagen hen die dat niet zijn, maar wij ruziën nooit met de misleiden. Van de aanbidders van objecten als gras tot de Yoga volgelingen, zij hebben allen onjuiste ideeën over Isvara. Van de Charvakas, een groep materialisten, tot de volgelingen van Sankhya, zij hebben allen verwarde ideeën over Jiva. Vermits zij de waarheid van het non-duaal Bewustzijn niet kennen, hebben zij een onjuist begrip. Zij vinden noch vreugde in de wereld, noch bevrijding ervan. Sommigen zeggen dat deze filosofieën verschillende graden van evolutie en genieten vertegenwoordigen, van de laagste naar de hoogste, maar wat voor nut heeft het om dit te evalueren? Ze bestaan allemaal in Maya. Een arme man die droomt dat hij rijk is heeft bij het ontwaken geen toegang tot deze droom-rijkdom.

219. Daarom moeten onderzoekers zich niet bezighouden met discussies over de aard van Jiva en Isvara, maar in plaats daarvan zich bezighouden met self-inquiry, discriminatie, teneinde de waarheid omtrent bewustzijn te realiseren.

236-237. Maya is een wens-vervullende koe. Jiva en Isvara zijn haar twee kalveren. Drink, zo je wilt, de melk van dualiteit, maar er is geen verschil tussen Jiva en Isvara. De ruimte tussen een object en een ander object én de ruimte binnen in een object zijn één.

238. Non-duale Werkelijkheid zoals door de schriften onthuld, bestond voor de schepping. Ze bestaat nu en zal blijven bestaan als de schepping verdwenen is. **Na Jiva's bevrijding blijft Maya in werking**, maar laat hen die bevrijd zijn onaangedaan.

239. Iemand die zegt dat de wereld mithya is en zich toch bezighoudt met wereldse activiteiten met de gedachte dat hij er iets bij zou kunnen winnen, is niet verlicht. Wie weet "Ik ben bewustzijn" is vrij om te handelen of niet. Kennis transcendeert acties.

240. De onwetenden zijn ervan overtuigd dat werelds verdriet en hemels geluk echt zijn. Ze zien dus de non-duale aard van de werkelijkheid niet én ze geloven niet dat die bestaat.

Dualiteit en Non-Dualiteit

241. Afhankelijk van iemands idee over de werkelijkheid is hij of zij gebonden of vrij.

242. Als je gelooft dat non-duale werkelijkheid niet direct wordt ervaren ben je fout, omdat de werkelijkheid als "bewustzijn in veelvuldige vormen" vanzelfsprekend is.

243. Dualiteit en non-dualiteit zijn beide gedeeltelijk gekend. Als men dualiteit afleidt van gedeeltelijke kennis, waarom dan niet non-dualiteit van gedeeltelijke kennis afleiden?

244. (Twijfel): Dualiteit spreekt non-dualiteit tegen. Dualiteit wordt door iedereen ervaren, hoe kan men dan non-dualiteit afleiden?

245. (Antwoord): Dualiteit is slechts schijnbaar echt omdat het een product is van Maya. Dus wanneer dualiteit geloofhend/ontkend wordt, is hetgeen – als echt – overblijft non-dualiteit.

246. De hele wereld is een product van ondoorgrondelijk Maya. Twijfel er niet aan, de werkelijkheid is non-duaal bewustzijn.

De Praktijk/het Beoefenen van Kennis – Vedanta Sadhana

247-248. Als de overtuiging dat dualiteit echt is zich keer op keer voordoet, loochten ze telkens opnieuw, tot ze vervaagt/verdwijnt. Ga door met de oefening tot het lijden stopt en een gevoel van vrede en vrijheid volgt. Het is moeilijker om dualiteit te oefenen dan non-dualiteit.

251. Als de superimpositie van dualiteit op non-duale werkelijkheid vasana's creëert die je aanzetten tot acties die ingaan tegen de non-duale aard, **ontwikkel dan vasana's die niet strijdig zijn met de non-duale aard van de werkelijkheid** door telkens weer het zelf te onderscheiden van de objecten die erin verschijnen.

Geloof Niet Wat Je Denkt

252. Zeg niet dat alleen redeneren de onwerkelijkheid van dualiteit en de waarheid van non-dualiteit aantoot. **Onderzoek ook je ervaring, want je ervaart de hele tijd non-dualiteit.**

253. (Twijfel): Bewustzijn is mysterieus. (Antwoord): We zeggen niet dat bewustzijn niet mysterieus is, want het is eeuwig.

254. **De afwezigheid van bestaan/bewustzijn werd nooit ervaren en daarom is het eeuwig.** Dat het onverklaarbare ontstaan van de wereld (dualiteit) wordt ervaren, naar het lijkt, betekent dat dualiteit schijnbaar echt is.

255. De dualiteit van de fenomenologische wereld is als een pot voor hij wordt gevormd uit klei. Potentieel is hij er, maar hij is niet echt. Maya genereert de namen en vormen uit vormloos bewustzijn door middel van een onverklaarbaar proces.

256. Bewustzijn wordt door mij eeuwig ervaren als "Ik". En de dualistische niet-eeuwige onechtheid van al het andere wordt direct ervaren als objecten in mij.

De Bevrijde Persoon (Jivan Mukta)

257. Soms lijken verlichte mensen ontevreden te zijn, ondanks zelfkennis.

260. Een andere passage in de Schriften zegt dat "de knopen van het hart" – iemands door onwetendheid gecreëerde verlangens en angsten – loskomen met het dagen van zelfkennis.

261. Door gebrekkige discriminatie houden dwazen het ego voor het zelf en denken: "Ik wil dit of dat."

262. Wanneer iemand beseft dat het zelf en het gereflecteerde zelf verschillend zijn, hebben verlangens en angsten geen effect.

263-264. **Krachtens uitwerkend karma zal een wetende verlangens voor objecten ervaren, maar dit dwingt hem niet tot actie.** Wanneer je identiteit verschuift van het gereflecteerde zelf naar heel en compleet onveranderlijk bewustzijn, sta je neutraal jegens verlangen, ziekte en de wisselende omstandigheden van het leven.

265. Zelfs vóór zelfkennis (realisatie), is het onveranderlijke zelf altijd onaangedaan door verlangens. Het inzicht dat je altijd vrij bent van verlangens maakt een onbevredigend leven bevredigend.

266. De "knoop van onwetendheid" noopt Rajas en Tamas om de mind te domineren.

267. Vanuit de optiek van lichaam, zintuigen, mind en intellect, is er geen verschil tussen de onwetende en de verlichte wanneer zij zich in actie begeven of actie nalaten.

268. Zoals een celibatair religieus persoon en een werelds persoon beiden voedsel eten, verrichten de wijze en de onwetende handelingen.

269-270. De Bhagavad Gita zegt dat de wijze wiens verlangens en angsten niet-bindend geworden zijn, niet afkerig is voor wat aanwezig is, noch hunkert naar wat niet aanwezig is... maar gedesinteresseerd is in objecten. De Gita zegt niet dat de wijzen vrij zijn van verlangen, alleen dat deze verlangens niet-bindend zijn en conform dharma. Als je stelt dat ze gedesinteresseerd zijn omdat hun zintuigen zwak zijn, dan zeggen wij dat iemand die gedesinteresseerd is in het leven ziek is, niet wijs.

Dwaze Wijsheid, VerlichtingsZiekte

271. Die zeer intelligente mensen die zelfkennis gelijkstellen aan de ziekte van het zwelgen in zinnelijkheid, zijn zeer opmerkelijk wat betreft de helderheid van hun intellect! Voor hen is echt niets onmogelijk!

272. De oude teksten spreken over wijze mensen die zich volledig terugtrokken en geen handelingen verrichtten alsook over verlichte mensen die genoten van zinnelijk plezier.

273-274. De wijzen die objecten opgeven onderdrukken daarmee niet noodzakelijkerwijs hun behoeften. Zij vermijden bepaalde objecten omdat ze weten dat gewild contact afhankelijkheid veroorzaakt. Zij die afhankelijk zijn van objecten hebben altijd problemen. Niet-gehechten zijn gelukkig. Wil je gelukkig zijn, geef dan afhankelijkheid van objecten op.

275. Zij met Tamasische en Rajasische minds begrijpen de essentie van de Schriften niet en zijn vrij om te denken wat zij willen. De wijzen begrijpen de waarheid die in de Schriften staat.

De Drie Deugden

276-277. Onverschilligheid jegens verlangen naar veranderlijke objecten, kennis van de werkelijkheid en terugtrekking van handelen versterken mekaar wederzijds. Meestal worden de drie tezamen aangetroffen, maar niet altijd. Hun oorsprong, aard en resultaten verschillen.

278. Niet-gehechtheid is het resultaat van het inzicht dat de vreugde over verkregen objecten vergankelijk is. Niet-gehechtheid produceert afkeer van het najagen van objecten en een gevoel van onafhankelijkheid ervan.

279. **Zelfkennis wordt verkregen middels het horen, reflecteren en mediteren op de aard van de werkelijkheid.** Het is wat echt is (bewustzijn) onderscheiden van wat echt lijkt (objecten die zich voordoen in bewustzijn). Het voorkomt verse twijfels.

281. Kennis van de werkelijkheid is het allerbelangrijkste omdat het de directe oorzaak is voor bevrijding. Ongehechtheid en het zich terugtrekken zijn noodzakelijke hulpmiddelen.

282. Als deze deugden sterk ontwikkeld zijn, is dit het resultaat van een enorme voorraad verdiensten. Het (ergens) ontbreken ervan duidt op wat minder verdiensten.

283. Zonder kennis van de Werkelijkheid zal perfecte ongehechtheid en complete terugtrekking uit de wereldse activiteiten niet leiden naar bevrijding. Iemand die begenadigd is met ongehechtheid en terugtrekking en er niet in slaagt in dit leven zelfkennis te verwerven, wordt in superieure werelden herboren vanwege grote verdiensten.

284. Als ongehechtheid en terugtrekking niet perfect zijn dan zal, ook al is zelfkennis stevig, zichtbaar lijden niet onmiddellijk eindigen vanwege zich uitwerkend karma.

285. Ongehechtheid is de sterke overtuiging van de futiliteit van het najagen van verlangens, het verlangen naar spirituele ervaringen inbegrepen. Men is vrij wanneer men zijn identiteit-als-bewustzijn even sterk voelt als een gewoon persoon die zich geïdentificeerd voelt met zijn fysieke lichaam.

286. Terugtrekken uit acties manifesteert zich in graden, van minimale onthechting tot volledige onverschilligheid voor wereldse zaken.

287. **Verlichte mensen verschillen van mekaar wat betreft hun gedrag ten gevolge van de aard van hun uitwerkend karma.** Dit zou niet tot twijfel over de waarheid van zelfkennis mogen leiden.

288. Verlichte mensen gedragen zich volgens hun uitwerkend karma maar ze ervaren/genieten allen dezelfde kennis en dezelfde vrijheid.

VII. HET LICHT VAN VOLMAAKTE TEVREDENHEID

Samenvatting van het onderricht (verzen 1-8)

1. Dit hoofdstuk analyseert de betekenis van de uitspraak in Brihadaranyaka Upanishad die zegt dat de Jiva de kennis van zijn ware aard als oorspronkelijk puur bewustzijn moet zoeken.
2. Het analyseert ook de stelling dat een persoon die zijn of haar niet-afgescheidenheid van grenzeloos bewustzijn kent, niet geraakt wordt door angsten en verlangens van het lichaam-mind/zintuig complex en de volmaakt bevredigende volheid van het oorspronkelijke zelf ervaart.
- 3-8. De Schriften zeggen dat Maya grenzeloos bewustzijn reflecteert, en zo Isvara en Jiva creëert, die op hun beurt het hele universum creëren. Isvara scheidt de objectieve materiële wereld, de ervarings-niveaus, het Subtiel Lichaam, de reflectie en de Jiva's. Jiva's onder invloed van Avidya creëren samsara, afhankelijkheid en bevrijding van afhankelijkheid.

De "Ik"-Taal – Zuiver Bewustzijn en Gereflecteerd Bewustzijn

- 9-10. Bewustzijn is vrij van een "IK-gevoel", maar het woord "Ik" heeft één primaire en twee secundaire betekenissen. Door Maya raakt, als gevolg van wederzijdse projectie (superimpositie), onveranderbaar bewustzijn geïdentificeerd met gereflecteerd bewustzijn, het Subtiel Lichaam. Spiritueel duffe mensen beschouwen gereflecteerd bewustzijn als zijnde het zelf, het "Ik". Dit is de primaire betekenis van "Ik".
11. De wijzen gebruiken het woord "Ik" om te verwijzen naar bewustzijn dan wel naar gereflecteerd bewustzijn.
- 12-13. De wijzen gebruiken de uitdrukking "Ik ga", ook al is dat niet waar, omdat zij het verschil kennen tussen bewustzijn en gereflecteerd bewustzijn, de doener, genietter, ervarder. Zij kunnen ook spreken vanuit het standpunt van bewustzijn en zeggen: "Ik ben niet-gehecht. Ik ben bewustzijn zelf."
14. De woorden "wijs" en "onwetend" zijn alleen op het Subtiel Lichaam van toepassing, niet op bewustzijn, hoe kan het Subtiel Lichaam, dat verschillend is van bewustzijn, dan zeggen: "Ik ben bewustzijn.?"
15. Het kan geen kwaad om als spiegelbeeld te spreken omdat de werkelijkheid non-duaal is en derhalve het Subtiel Lichaam feitelijk een empirische manifestatie is van zuiver bewustzijn. Een beeld in een spiegel is niet verschillend van het object waarvan het de weerspiegeling is.
16. Het is waar dat de idee "Ik ben bewustzijn" mithya is; dat beweging, toegeschreven aan een slang die op een koord geprojecteerd wordt, onecht is.
17. Vraag je je af waarom je voor schijnbare bevrijding hard moet werken, dan moet je weten dat je alleen door middel van de schijnbare kennis "Ik ben grenzeloos bewustzijn" onthechting van het lijden dat het najagen van objecten met zich meebrengt kan bereiken.
18. De Schriften zeggen dat de Jiva die het onderscheid gemaakt heeft tussen bewustzijn en zichzelf, gerechtigd is om te zeggen "Ik ben Bewustzijn."
- 19-20. Als iemand even sterk overtuigd is van zijn identiteit als bewustzijn, als een gewoon iemand die overtuigd is van zijn identiteit als lichaam, dan is hij bevrijd – ook als hij geen bevrijding heeft gezocht.
- 21-22. Het zelf wordt altijd ervaren. Het wordt direct of indirect gekend.
- 23-27. Tien mannen gingen op pelgrimstocht naar een afgelegen tempel. Zij zwommen een rivier over en verzamelden terug op de andere oever. Om te zien of iedereen veilig was, telde de leider hen maar vergat zichzelf mee te tellen. Hij vertelde de anderen dat ze iemand misten. Zij werden wanhopig en betreurden het verlies. Een oude man die voorbijkwam zag hen treuren en vroeg wat er scheelde. Nadat hij over de tragedie was ingelicht beweerde hij dat hij de tiende man zou produceren. Indirecte kennis is "De tiende man

bestaat.” Dit geeft hoop. Hij zette hen op een rij, ook de leider, en telde hen, waarop de leider zich realiseerde dat hijzelf de tiende man was. Directe kennis is “Ik ben de tiende man, ttz grenzeloos bewustzijn.”

Zeven Stadia van Verlichting (verzen 29-47)

28. Met betrekking tot de realisatie van het zelf, kan men zeven stadia onderscheiden: onwetendheid, versluiering, projectie, indirect weten/kennis, direct weten/kennis, het ophouden van verdriet en het ontstaan van volmaakte tevredenheid.

29-33. Onwetendheid omtrent het zelf (1) leidt tot versluiering en projectie. Versluiering (2) is een toestand waarin het zelf denkt dat het enkel een Jiva is en voor zijn geluk objecten najaagt, terwijl het zelf de bron van geluk is dat het najaagt. In het volgende stadium (3) – projectie, of superimpositie – identificeert het zich met het lichaam en gelooft dat het een doener/genieter is die plezier en pijn ervaart. Op een gegeven ogenblik ervaart het iets waarvan het veronderstelt dat het een non-duale ervaring is of hoort over het zelf van een verlichte leraar of leest erover in de Schriften. Dit is het stadium van indirect weten/kennis. De Jiva zegt “Het zelf bestaat,” niet wetend dat hij over zichzelf spreekt (4). Dan realiseert hij zich, middels discriminatie stoelend op self-inquiry, dat het zelf vanzelfsprekend is in de vorm van “MIJ”/IK. Dit is direct weten/kennis(5). Direct weten schakelt de doener/genieter uit en het lijden stopt (6). In het laatste stadium (7) realiseert de Jiva zich dat hij alles heeft verwezenlijkt wat te verwezenlijken valt en ervaart blijvende objectloze tevredenheid.

34. De Jiva, gereflecteerd bewustzijn, wordt door deze zeven stadia beïnvloed. De eerste drie veroorzaken gehechtheid. De laatste vier leiden naar bevrijding.

Gehechtheid, Stadium 1-3

35. Onwetendheid is het stadium dat wordt gekenmerkt door “Ik weet niet wie ik ben” en is de oorzaak van onverschilligheid voor waarheid, in stand gehouden door een gebrek aan onderzoek.

36. Gedachten als “het zelf bestaat niet” of “men kan het zelf niet kennen” zijn typisch voor versluiering. Als self-inquiry niet wordt gedaan volgens de Schriften, zijn ze hardnekkig.

37. Superimpositie/projectie is het stadium waarin de Jiva zich identificeert met het Subtiel en Grofstoffelijke Lichaam en lijdt onder het gevoel van doener/genieter zijn.

38. Hoewel onwetendheid en verbergen bestaan voor de reflectie in het bewustzijn verschijnt, behoren zij toe aan het gereflecteerde zelf, niet aan bewustzijn.

39. Voor de superimpositie/projectie bestaat Jiva in een onmanifeste toestand. Vandaar, het is niet tegenstrijdig om te zeggen dat de eerste twee stadia aan Jiva toebehoren.

40. Noch onwetendheid, noch verborgen houden bestaan in bewustzijn, maar worden op bewustzijn geprojecteerd.

41-42. “Ik ben een samsari” (3), “Ik ken het zelf” (4), “Ik ben het zelf”, (5), “Ik ben vrij van lijden” (6) en “Ik ben vervuld” (7) zijn stadia die tot de Jiva-in-waaktoestand behoren, niet tot bewustzijn. De eerste twee stadia: “Er is geen zelf,” en “Het zelf kan niet gekend worden,” behoren ook tot de Jiva in zijn onmanifeste vorm als Prajna, de Jiva-in-slaaptoestand.

43. De oude leraren zeggen dat onwetendheid niet mogelijk is zonder bewustzijn, maar onwetendheid behoort toe aan Jiva omdat hij zich identificeert met onwetendheid. Hij zegt: “Ik weet niet wie ik ben.”

44-45. Het vierde en vijfde stadium, indirecte en directe kennis, loochenen respectievelijk de idee dat het zelf niet bestaat en dat het niet ervaren wordt. Indirecte kennis loochent de misvatting dat bewustzijn niet bestaat. Directe kennis vernietigt de idee dat bewustzijn niet manifest is of ervaren wordt.

46. Als het verhullend principe door directe kennis vernietigd is, dan zijn zowel de geprojecteerde individualiteit – de idee dat ik een persoon ben – als de notie van doener-zijn vernietigd.

47. Als de idee van dualiteit vernietigd is door de kennis van non-dualiteit, ontstaat een diep gevoel van tevredenheid en lijden wordt weggeveegd.

48. De aan het begin van dit hoofdstuk genoemde Upanishad verwijst naar stadia 5 en 6: directe kennis en vrijheid van doenerschap.

Directe en Indirecte Kennis

49. Directe kennis is: "Ik ben grenzeloos non-duaal gewoon actieloos onbezorgd bewustzijn."

50. Indirecte kennis is: "Ik ben bewust dat het zelf bestaat en dat het grenzeloos, vanzelfsprekend bewustzijn is."

51. Indirecte kennis, het inzicht dat 'bewustzijn bestaat', is niet onjuist, want directe kennis bevestigt het.

52. Als men zou kunnen bewijzen dat bewustzijn niet-bestaand is, dan zou indirecte kennis onwaar zijn, maar er is geen bewijs dat bewustzijn niet bestaat.

53. Het feit dat indirecte kennis geen heldere kennis van bewustzijn biedt, maakt indirecte kennis van bewustzijn daarmee niet tot valse kennis. Als gebrek aan heldere kennis een reden zou zijn om het bestaan van bewustzijn te verwerpen, dan zou de idee van een hemel evengoed kunnen verworpen worden

54. Indirecte zelfkennis is niet noodzakelijk valse/onjuiste kennis, omdat ze niet wil zeggen dat bewustzijn **alleen maar** een object van indirecte kennis is, zo de mogelijkheid van directe kennis open latend.

55. Het argument dat indirecte kennis onjuiste kennis zou zijn omdat het geen volledige kennis van bewustzijn biedt, is onredelijk. Kennis van een pot is niet vals omdat het de kennis van klei niet insluit. Hoewel bewustzijn geen feitelijke delen heeft, lijkt het als gevolg van geprojecteerde eigenschappen delen te hebben... die door indirecte kennis kunnen verwijderd worden.

56. Indirecte kennis verwijdert de twijfel dat bewustzijn niet zou bestaan. Directe kennis vernietigt de idee dat het niet manifest is en niet altijd wordt ervaren.

57. De vaststelling "De tiende man bestaat" is indirecte kennis en is geldige kennis. Evenzo is de indirecte kennis "Bewustzijn bestaat" niet onwaar. In beide gevallen is het zelf verborgen door onwetendheid.

58. **Een grondige analyse** van de stelling "bewustzijn is grenzeloos" levert de directe kennis "Ik ben het 'Ik' dat altijd ervaren wordt", net zoals de niet-meegetelde man zich realiseert dat hij de tiende man is.

59. Vedische uitspraken als "Voor de schepping bestond alleen bewustzijn", leveren indirecte kennis van bewustzijn, maar de stelling "Jij bent Dat" (grenzeloos bewustzijn) levert directe kennis.

60. Als iemand zich realiseert dat hij/zij bewustzijn is, verandert de kennis niet.

63-64. Men kan indirecte kennis van bewustzijn vergaren door te reflecteren op de uitspraken van Vedanta dat bewustzijn, in conjunctie met Maya, de schepper, instandhouder en vernietiger van het universum is. Directe kennis is het resultaat van de differentiatie van het zelf en de Vijf Lagen.

65. Beschouw eerst zorgvuldig de aard van de Voedsel-Laat, de Vitale Laag en zo verder. Observeer dan de reflectie van het zelf in de Laag van Gelukzaligheid en besluit, met de hulp van de expliciete en impliciete Mahavakya stellingen "Jij bent Dat" enz. uit de Schriften, "Ik ben bewustzijn."

66. In het begin spreken de Schriften over de aard van bewustzijn als bestaan, bewustheid en grenzeloosheid/gelukzaligheid. Later beschrijven ze het zelf als schijnbaar verborgen in de Vijf Lagen.

67. Indirecte kennis van bewustzijn kan verkregen worden door het bestuderen van zijn kenmerken. Ga dan naar een leraar tot directe kennis van het zelf verkregen wordt.

68-69. De Aitareya Upanishad spreekt over indirecte kennis van bewustzijn met de woorden "Voor de schepping was er alleen bewustzijn." De Upanishad beschrijft dan het proces van projectie en loochening (adyaropa-apa-vada), dat onthult dat het substraat voor projectie, het zelf, grenzeloos bewustzijn is. Indirecte kennis van bewustzijn kan verkregen worden via uiteenlopende passages in de Schriften, maar directe kennis wordt bereikt door contemplatie op de uitspraken die de aard van het zelf onthullen.

70. Vakyavritti zegt dat identiteit-mantra's twijfel-vrije directe kennis van bewustzijn geven.

71. In de uitspraak “Jij bent Dat” (grenzeloos bewustzijn), verwijst “Jij” naar Jiva die begrensd lijkt, omdat hij geassocieerd is met de Vijf lagen.

72. Grenzeloos bewustzijn, ongeconditioneerd door Maya, wordt aangeduid met het woord “Dat”.

73. Een object kan niet direct en indirect gekend worden. Daarom ligt de relevantie in de impliciete betekenis van de uitspraak.

75-77. In zinnen als: “Jij bent grenzeloos bewustzijn” (‘Jij bent Dat’) moet de regel van gedeeltelijke eliminatie toegepast worden. In de vaststelling “Dit is die Devadatta” (Hoofdstuk 1, vers 47) loochenen wij de aspecten tijd en plaats, en beschouwen alleen de persoon zelf. Op dezelfde wijze loochenen we in de tekst “Jij bent Dat” de onverenigbare kenmerken als alwetendheid en de beperkte kennis die eigen is respectievelijk aan Isvara en Jiva en schenken aandacht aan de enige factor die gemeenschappelijk is voor beide, grenzeloos bewustzijn. “Jij” en “Dat” kwalificeren mekaar niet, maar moeten gezien worden als uitspraken over ongeconditioneerde identiteit. Jiva is non-duale volheid/gelukzaligheid, en bewustzijn is non-duale volheid/gelukzaligheid. Als de identiteit van het individu (Jiva) en het geheel (Isvara) begrepen is, verdwijnt Jiva’s gevoel van afgescheidenheid.

78. Als de gemeenschappelijke identiteit van Jiva en Isvara als bewustzijn begrepen is, verdwijnt de indirecte kennis van bewustzijn, bedoeld met het woord “Jij” in de tekst, en alleen bewustzijn blijft over in de vorm van grenzeloze volheid/gelukzaligheid.

79. Zij die geloven dat Vedanta’s mantra’s alleen indirecte kennis leveren hebben het mis.

80-81. Beweren dat de Schriften alleen indirecte kennis van het zelf geven is onjuist, want er wordt duidelijk gezegd dat ervaring bewustzijn is dat zichzelf ervaart.

82. Geloven dat het zelf alleen kan gekend worden als een object is hetzelfde als de situatie waarin iemand die investeert in een risicovol financieel instrument, al zijn kapitaal verliest in plaats van een hogere financiële status te verwerven.

83-86. (Twijfel): Jiva kan een object van directe kennis zijn omdat het een Subtiel Lichaam heeft, maar bewustzijn heeft geen Subtiel Lichaam, dus is directe kennis ervan niet mogelijk. De aanwezigheid van het Subtiel Lichaam kan het zelf schijnbaar conditioneren, maar hoe kan de afwezigheid van het Subtiel Lichaam het zelf conditioneren? (Antwoord): Een Upadhi kan bepaalde objecten identificeren om kennis te verkrijgen. Daarom kan de afwezigheid van iets kennis mogelijk maken.

87. De Upanishaden loochenen het niet-zelf – de objecten die in bewustzijn verschijnen – en bevestigen de volheid van bewustzijn (purna).

88. (Twijfel): Als de idee van een individueel “ik” opgegeven is, hoe is de kennis “Ik ben grenzeloos bewustzijn” dan mogelijk? (Antwoord): Men moet de schijnbare “delen” van “ik”, de mind en het gereflecteerde zelf opgeven volgens de logische regel van eliminatie van niet-essentiële kenmerken, en het echte “deel”, het “Ik”, overhouden.

Kennen

89. Als het inwendig orgaan, het Subtiel Lichaam, wordt ontdaan van het “Ik”, blijft de grenzeloze innerlijke getuige, bewustzijn, over. Daarin herkent men dat bewustzijn grenzeloos is – met de hulp van de vele uitspraken in de Schriften die hiertoe dienen.

90. Hoewel hij zelf-stralend is, kan de getuige schijnbaar versluierd zijn door gedachten net zoals andere kennisobjecten versluierd kunnen zijn. De Schriften zeggen dat de Jiva het zuiver bewustzijn niet direct in het Subtiel Lichaam kan waarnemen, alleen zijn reflectie.

91. Voor kennis van een materieel object zijn de Jiva-reflectie en een gedachte in het intellect nodig. De pot-idee wordt onthuld door de Jiva-reflectie, en onwetendheid over de pot verdwijnt uit het intellect.

92. Voor het kennen van bewustzijn is een verandering in het intellect nodig om de onwetendheid ervan daaruit te verwijderen. Maar aangezien bewustzijn zelf-onthullend is, is de hulp van Jiva niet nodig om het te onthullen.

93. Om een pot waar te nemen zijn twee factoren nodig, ogen en het licht van een lamp; maar om het licht van de lamp waar te nemen zijn enkel de ogen vereist.

94. Voor de uiterlijke waarneming van een pot, voegt het Subtiële Lichaam licht toe aan de pot maar blijft ervan gescheiden.

95. **De Veda's zeggen dat bewustzijn niet als object kan gekend worden door Jiva en spreken zichzelf schijnbaar tegen wanneer ze zeggen dat, voor moksa, Jiva bewustzijn moet kennen.**

Verzen 97-137 bespreken de obstakels voor directe kennis

96-99. De uitspraak in het eerste vers van dit hoofdstuk, "Wie zijn identiteit als grenzeloos bewustzijn heeft gerealiseerd", is directe kennis. Directe kennis heeft niet op slag een stevige basis. Daarom zijn herhaaldelijk luisteren, reflecteren en mediteren noodzakelijk. Tot een juist begrip van de betekenis van "Ik ben bewustzijn" stevig geworteld is, moet men grondig blijven nadenken over de "identiteit-mantra's" uit de Schriften en zelfbeheersing en andere deugden beoefenen.

100. Vanwege verschillen in religieuze tendensen en verlangens bevat het ritualistisch deel van de Veda's een hele reeks oefeningen om uiteenlopende resultaten te bereiken. De Veda's zeggen echter niet dat de rituelen onveranderlijk de gewenste resultaten opleveren. Daarentegen is het resultaat van "kennis van bewustzijn", zoals onthuld in het deel van de Veda's dat de Upanishaden bevat, onvermijdelijk, vooropgesteld consequent "luisteren" (savana) en overdenken (manana). De rotsvaste overtuiging "Ik ben bewustzijn" ontwikkelt zich als resultaat.

101-103. Luisteren (savana) is het proces waarin men overtuigd geraakt dat de identiteit van het eigen individuele bewustzijn en het bewustzijn in alles, één is. Dit aspect is schitterend uiteengezet door Acharya Vyasa en Adi Shankara in het deel van de Brahma Soetra's dat handelt over de juiste zienswijze van de Vedische teksten. Het tweede hoofdstuk van dezelfde tekst legt uit wat "reflectie (manana) waarmee men non-dualiteit grondvest door redenering" betekent. Dit stelt het intellect tevreden door het weerleggen van alle mogelijke bezwaren. Manana is moeilijk omdat, als resultaat van de hardnekkige gewoonte van vele levens, Jiva telkens opnieuw denkt dat het lichaam het zelf is en dat de wereld echt is.

Aanbidden/Eren van Isvara

104. Als "Ik ben grenzeloos non-duaal bewustzijn" te moeilijk is omdat samsarische ervaringen alleen het werelds ego oproepen, en niet het zelf, contempleer dan eerst: "Ik ben het lichaam niet."

105. Vedanta bespreekt veel manieren van vereren van Isvara. Zij die voor de onderrichten over non-duaal bewustzijn Isvara niet aanbeden hebben moeten zich leren concentreren door meditatie op Isvara als Schepper.

106-107. De wijzen zeggen dat onderzoek betekent: reflecteren op bewustzijn, discussiëren met bevrijde geesten die de waarde van de Schriften erkennen, en proberen om Vedanta's logische argumenten, die bewijzen dat het eigen zelf/bestaan niet-gescheiden is van andere bestaande zelden, te begrijpen. Men zou een ononderbroken gedachtestroom op bewustzijn moeten genereren. Discussies met hen die niet vertrouwd zijn met zelfkennis, zijn tijdverlies.

108. De Bhagavad Gita zegt dat Isvara zorgt voor wat de toegewijde onderzoeker "krijgt en behoudt." Wijd je mind en hart dus aan zelfonderzoek.

109-111. De Schriften (sruti) en bijkomende teksten (smriti) werken samen aan constante concentratie van de mind op de onderrichten over bewustzijn teneinde foute noties over bewustzijn en over de wereld uit te roeien. Een foute notie wil zeggen onwetendheid omtrent de ware aard van een object en het object (daardoor) aanzien voor iets anders dan wat het feitelijk is, net als een zoon die zijn vader voor vijand aanziet. **De primaire foute noties zijn (1) denken dat het lichaam/mind het zelf is en (2) aannemen dat de wereld echt is.**

verzen 112-150 zijn weggelaten

Verlangen en Karma, ook voor de wijzen?

151-152. Op het argument dat “de wijzen vrij zijn van verlangen omdat onwetendheid verdwenen is”, zeggen wij dat “verlangen wordt veroorzaakt door onwetendheid alsook door uitwerkend karma”: verlangens ontstaan uit handelingen in het verleden, handelingen ontstaan door het verwezenlijken van verlangens van anderen en situationeel karma.

153-156. De misleiden willen niet dat er een einde komt aan hun plezier, zij verwachten dat het zal toenemen. Zij denken dat plezier een ongekwalficeerde zegening is. Zieken zijn vaak gehecht aan het eten dat hen ziek maakt en volwassenen blijven de echtgenoten van anderen verleiden ook al kennen ze heel goed de gevolgen – omdat ze gedreven worden door het resultaat van hun karma. **Zelfs Isvara kan dergelijke verlangens niet stoppen.** De Bhagavad Gita zegt: “Alle wezens, ook de wijzen, volgen hun eigen (relatieve) waarheid. Wat voor nut heeft onderdrukking?”

157-158. Isvara beveelt de onverbiddelijkheid van uitwerkend karma. Het feit dat Isvara de resultaten van karma niet kan veranderen, is niet in strijd met Zijn almacht. De Bhagavad Gita zegt dat individuen de resultaten van uitwerkend karma moeten ervaren ook al wensen ze dat niet.

159-161. Arjuna zei: “O Krishna, hoe komt het dat een man dharma schendt tegen zijn eigen wil, alsof hij door een veel grotere kracht gedwongen wordt?” Krishna antwoordde: “O Arjuna, jouw karma, veroorzaakt door je eigen aard, dwingt je dingen te doen die je niet wilt doen. Het is kwaadheid, ontstaan uit geblokkeerd verlangen, een onverzadigbare veelvraat en de bron van alle ellende. Zie het als een constante vijand.”

162. Plezier en pijn wordt ervaren, of je nu de eigen verlangens uitwerkt of die van anderen.

163-165. Sommigen denken dat moksa gelijk is aan het niet hebben van verlangens. Maar de teksten **zeggen niet dat verlichten vrij zijn van verlangens, alleen dat spontaan, zonder wil, ontstane verlangens geen pijn of plezier produceren net zoals een geroosterde maïskorrel niet ontkiemt.** Geroosterde zaden kunnen niet ontkiemen ook al zien ze er niet geroosterd uit. Evenzo, de natuurlijke verlangens van de verlichte die de onechtheid kent van ervaringen en objecten, produceren geen verdienste of verlies voor hem. Ook al ontkiemen zij niet, geroosterde granen kunnen wel gebruikt worden als voedsel. Op dezelfde wijze leveren de verlangens van de wetende alleen natuurlijk genietbare ervaringen die niet leiden tot bindende vasana's.

166. Dat wat niet voorbestemd is om te gebeuren als resultaat van de vruchten van karma, zal niet gebeuren. Alleen wie gelooft dat karma en de resultaten van acties echt zijn, zal lijden. Wat voorbestemd is om te gebeuren, zal gebeuren. Dit weten is een beproefd tegengif tegen het vergif van onrust en verwijderd de waan van verdriet.

167-175. De verlichte en de misleide leven/werken beiden hun karma uit. De misleiden zijn onderworpen aan ellende, de wijzen niet. Vermits de misleiden vol verlangens naar onechte dingen zijn, is hun leed groot. De verlichten weten dat de vreugde van verlangens onecht is, wat het ontstaan van nieuwe verlangens voorkomt. Zij zijn bijgevolg niet onderworpen aan lijden. Voor hen zijn fysieke en psychologische objecten als droom objecten, vluchtig en onbegrijpelijk. Hoe kan gehechtheid ontstaan? Mediteren op de gelijkenis tussen waak- en droomobjecten voorkomt gehechtheid aan objecten in de waakstaat. De wereld is een droom met een onbegrijpelijke oorzaak. Dit wetend, is karma slechts droom-karma. De functie van kennis is de bedrieglijke aard van de wereld onthullen. De functie van resulterend karma is de Jiva plezier en pijn verschaffen.

176-178. Kennis en resulterend karma zijn niet tegengesteld aan elkaar omdat ze in verschillende ordes van de werkelijkheid bestaan. Het zien van een magic show verschaft amusement ook al weet het publiek dat het om goocheltrucs gaat. Resultierend karma spreekt de idee van zelfkennis (alleen dan) tegen als de interpretatie ervan samengaat met het geloof dat de schijnbare realiteit een feitelijke realiteit is, maar ervaren van karma wil niet zeggen dat karma, wat slechts ervaring is, echt is. Ervaringen in de waak- en droom- toestanden zijn alleen echt als degene die ervaart zich in diezelfde toestand bevindt. Vandaar, de objecten in de waakstaat en degene die de objecten ervaart zijn niet echt.

179. Zelfkennis vernietigt enkel de idee dat de wereld echt is. Ze vernietigt de wereld niet.

181-182. Als de passage in de Schriften die vraagt “Wat kan een zelf-gerealiseerd persoon zien, horen, ruiken of zeggen?” betekent dat de wereld van ervaring door zelfkennis wordt vernietigd, hoe kan een verlicht persoon hem dan ervaren?

verzen 183 - 243 zijn weggelaten

244-246. Zoals de angst die volgt op het abusievelijk aanzien van een touw voor een slang slechts geleidelijk verdwijnt wanneer het touw wordt onderkend voor wat het is, zo verdwijnt beetje bij beetje de angst die verbonden is met de idee van individualiteit. Terwijl iemands onpersoonlijke identiteit als niet-ervarende volheid, getuige bewustzijn, geleidelijk wortelt, wordt de verlichte persoon af en toe bezocht door beperkende gedachten als “Ik ben het lichaam/mind.” vanwege de kracht van de “Ik ben een samsari” vasana.

247-250. Als de tiende man, die door verdriet over het verlies van de tiende man met zijn hoofd tegen een boom bonkte, zich realiseert dat hij de tiende man is, stopt het verdriet en is hij blij, maar het vraagt tijd om de wonden op zijn hoofd te genezen. Evenzo doet bevrijding uiteindelijk de ellende die voortkomt uit vruchtdragend karma vergeten. Ook al verandert een terugval in zelfkennis het feit niet dat Jiva vrij is, het wordt aangeraden dat Jiva blijft reflecteren over de waarheid, telkens opnieuw, tot het kleinste deeltje onwetendheid dat achterblijft geloofwaardig wordt zo gauw het opdoemt, net zoals iemand die medicijnen neemt om een ziekte te genezen, de medicijnen blijft nemen nadat de symptomen van de ziekte verdwenen zijn, om zeker te zijn dat de oorzaak geëlimineerd is. Zoals de tiende man zijn wonden geneest middels aanbrengen van medicijnen, zo werkt de kenner zijn vruchtdragend karma uit door ervan te genieten tot het lichaam sterft.

251. De uitspraak in de Schriften: “Wat verlangen?” betekent dat de Jiva door zelfkennis verlost is van lijden. Dit is het zesde stadium van Jiva. Het zevende stadium is het bereiken van volmaakte tevredenheid. Dat wordt hierna beschreven.

Volmaakte Teverdenheid – De Bevrijde Persoon

252. Teverdenheid via objecten is beperkt, maar de tevredenheid van zelfkennis is grenzeloos. De tevredenheid van directe kennis gaat samen met het gevoel dat alles wat verwezenlijkt moest worden verwezenlijkt is en alles wat beleefd moest worden werd beleefd.

253. Voor de realisatie moest men veel handelingen verrichten om wereldse zaken te verkrijgen en om de mind voor te bereiden op zelf-realisatie, meer eens zelfkennis stabiel is, blijft niets meer over om te doen.

Jivan Mukta

260-288. Laat hen die onwetend zijn over de aard van bewustzijn, luisteren naar de onderrichten van Vedanta. Ik heb zelfkennis. Waarom zou ik er nog naar luisteren? Zij die twifelen over hun aard dienen te reflecteren over de aard van het zelf. Ik twijfel niet, dus reflecteer ik niet. Ook al ben ik niet misleid over mijn aard, als gevolg van de neigingen die gedurende lange tijd werden ontwikkeld gedraag ik mij als een mens. Ik word niet afgeleid, dus heb ik geen behoefte aan hogere toestanden van de mind, spiritueel of anders. Hoewel dualiteit vernietigd werd door zelfkennis, wordt ze op gevoels-niveau nog ervaren, maar ze raakt mij niet. Een levende rat kan geen kat doden, hoe zou hij een kat doden als hij dood is? Laat het dode lichaam van onwetendheid en zijn effecten zijn wat ze zijn. Wie meester is over zichzelf vreest ze niet. Integendeel, zij verkondigen zijn heerlijkheid. Voor wie niet gescheiden is van deze almachtige kennis is noch actie noch afwezigheid van actie op mij van toepassing, daar actie zich beperkt tot het lichaam. Als de wetende omgaat met doeners, moet hij of zij om in harmonie te zijn met anderen handelen naar de gegeven situatie. Als hij omgaat met zoekers, moet hij de tekorten van wereldse handelingen uit de doeken doen en deze nalaten. Het is wijs en gepast dat de wetende in gezelschap van de onwetende handelt als onwetende, net zoals een liefhebbende vader in harmonie handelt met het beeld dat zijn kinderen van hem hebben. Wanneer zij hem niet respecteren of hem slaan, wordt hij niet kwaad of bedroefd, maar geeft hen gewoon zijn genegenheid.

VIII. HET LICHT VAN BEWUSTZIEN

Kennen – De Buiten Wereld

1-2. Hoewel de lichtstralen die op een donkere muur schijnen waaraan een spiegel hangt, in gelijke mate schijnen op de muur en op de spiegel, reflecteren ze alleen in de spiegel. Evenzo schijnt bewustzijn gelijkmatig op het Grofstoffelijk Lichaam en op het Subtiële Lichaam maar het wordt alleen ervaren in het Subtiële Lichaam.

3. Evenzo belicht oorspronkelijk bewustzijn de ruimte tussen opeenvolgende gedachten in het Subtiële Lichaam alsook de afwezigheid van gedachten in diepe slaap, maar het kan alleen herkend worden in de ruimte tussen de gedachten omdat het daar niet door de vritti – of door diepe slaap – geabsorbeerd wordt.

4. Een extern object, een pot bijvoorbeeld, wordt belicht door een inerte gedachte die in het Subtiële Lichaam de vorm van het object aanneemt, maar het weten “Ik ken de pot” is er dankzij de aanwezigheid van puur bewustzijn.

5-6. Voordat een gedachte/object ontstaat, heeft het Subtiële Lichaam geen kennis van het object waarmee het verbonden is, maar na het verschijnen van de gedachte vindt kennis van het object plaats omdat het door oorspronkelijk bewustzijn belicht wordt. De aanvankelijke onwetendheid én de opgedane kennis van het object bestaan beide dankzij de aanwezigheid van oorspronkelijk bewustzijn, niet door de weerspiegeling.

7-8. Wanneer een object in het waarnemingsveld van Jiva komt en wanneer een gedachte in het Subtiële Lichaam verschijnt, kan men het (nog) niet als gekend beschouwen, omdat zowel het Subtiële Lichaam als de gedachte onbewust zijn. Zodra kennis geproduceerd is en kennen plaatsvindt, keert het Subtiële Lichaam terug naar een ongevormde toestand. Als het Subtiële Lichaam niet belicht wordt door oorspronkelijk bewustzijn, kan het kennen van objecten niet plaatsvinden.

9-13. Puur bewustzijn kan niet zijn reflectie in de gedachte zijn omdat het de gedachte en de kennis van het object voorafgaat. Daarom is het Subtiële Lichaam waarin bewustzijn gereflecteerd wordt, de oorzaak van kennis en ervaring, terwijl puur bewustzijn vrij is van kennis en ervaring.

14-16. De kennis, “Dit is een pot” is er dankzij de reflectie van bewustzijn in het Subtiële Lichaam, maar de kennis/het weten “Ik ken de pot” is er dankzij de aanwezigheid van puur oorspronkelijk bewustzijn; bij de kennis van een object zijn dus zowel puur bewustzijn als gereflecteerd bewustzijn betrokken.

KENNEN – De Binnen Wereld

17-19. Wanneer het “ik-gevoel” verbonden is met emoties als verlangen, angst, woede, ongerustheid enz., is het gereflecteerde zelf overheersend en wordt het oorspronkelijke bewustzijn overschaduwd. Een rode hete ijzeren bal in een donkere kamer licht alleen zichzelf op, niet de (andere) objecten in de kamer.

20. Alle subjectieve wijzigingen worden opeenvolgend geproduceerd, met een klein interval tussen elke wijziging. In diepe slaap, bij flauwtes en in nirvikalpa Samadhi worden ze latent.

21. De onveranderlijke factor die getuige is van het interval tussen het verdwijnen en ontstaan van opeenvolgende gedachten – de periode waarin ze onmanifest zijn – is zuiver oorspronkelijk bewustzijn.

22. Zowel puur bewustzijn als gereflecteerd bewustzijn zijn bij de onthulling van externe en interne objecten betrokken. Dit blijkt uit het feit dat er meer licht in de gedachten is dan in de stilte tussen de gedachten.

23. In tegenstelling tot een extern object dat een gedachte in het intellect vereist om het te onthullen, onthult het intellect zichzelf niet, omdat het een inert object is – maar het wordt onthuld in het licht van puur bewustzijn.

24. Aangezien Jiva een combinatie is van puur bewustzijn en gereflecteerd bewustzijn, is hij manifest en onmanifest. Daarom kan het niet het onveranderlijke non-duaal bewustzijn zijn.

25. De oude leraren maakten de aard van puur bewustzijn duidelijk in uitspraken als: “Het is de getuige van het Subtiele Lichaam en zijn functies.”

26. Ze hebben ook verklaard dat puur bewustzijn, gereflecteerd bewustzijn en de mind zich tot elkaar verhouden als het gelaat, zijn reflectie in een spiegel en de spiegel. Deze relatie wordt onthuld door de Schrift en door redenering. Aldus werd Jiva beschreven.

Verzen 27-58 zijn weggelaten

Jiva, Isvara en Maya

59-62. De Shiva Puranas beschrijven bewustzijn als non-duaal, zelf-stralend en het hoogste goed. Het overstijgt Isvara en Jiva. De Schrift verklaart dat Jiva en Isvara beide reflecties zijn van Bewustzijn in Maya. Ze zijn echter verschillend van grofstoffelijke objecten daar ze reflecterend zijn en objecten onthullen. Omdat ze objecten onthullen kunnen ze in alle opzichten beschouwd worden als “voorzien van bewustzijn”.

63-64. Als het Subtiele Lichaam Jiva en Isvara kan creëren in de droomstaat, dan is het niet moeilijk om je voor te stellen dat Maya ze kan creëren in de waakstaat. Als Maya Isvara kan creëren, dan is het niet moeilijk om te begrijpen dat het de schepper is van Isvara's kwaliteiten.

65-67. Denk echter niet dat Maya bewustzijn kan creëren. Bewustzijn is ongeboren. Alle Vedanta teksten zeggen dat bewustzijn non-duaal is en ongeschapen. Logica is niet van toepassing op Maya. Het is contra-intuïtief en irrationeel.

68. Een onderzoeker moet zijn of haar kennis baseren op de Schriften.

69. Isvara creëert de drie lichamen en de drie zijnstoestanden. Jiva creëert de idee van afhankelijkheid en bevrijding.

70-71. Bewustzijn is eeuwig ongebonden. Het verandert niet. Voor bewustzijn bestaat geen geboorte en geen dood, geen gebonden-zijn, geen zoeken naar bevrijding en geen bevrijding. Dit is de waarheid. Mediteer hierover op deze wijze.

72. De Schrift verwijst naar de werkelijkheid voorbij het Subtiele en Grofstoffelijke Lichaam door middel van het gebruik van begrippen als Jiva, Isvara en de wereld.

73. Acharya Sureshvara zegt dat elke methode die onwetendheid over de aard van het zelf verwijdert, door de traditie wordt aanvaard.

74. De dwaas, onwetend over de ware betekenis van de schrift, doolt rond met suffe mind, terwijl de wijze die haar betekenis begrijpt, verwijlt in de oceaan van gelukzaligheid.

75. Net zoals een zware wolk bakken regen uitstort, creëert Maya Isvara, Jiva en de wereld. En net zoals ruimte niet door de regen wordt aangetast, blijft het pure bewustzijn dat ik ben totaal onaangedaan door alles wat door Maya gecreëerd is. Dat is de overtuiging van de wijzen.

76. Hij die altijd op dit “Licht van bewustzijn” reflecteert verblijft altijd als het zelf-onthullend bewustzijn.

IX. HET LICHT VAN MEDITATIE

“Leidende Misstap”

1. Het is mogelijk om iets te verkrijgen door een verkeerd pad te volgen. Het is ook mogelijk om te worden bevrijd door bewustzijn te aanbidden. Aldus zijn er soorten aanbidding beschreven in de Nrisimha-Uttara-Tapaniya Upanishad.

2-6. In de duisternis zag iemand via het raam van een kamer een lichtstraal, afkomstig van een waardevolle edelsteen; iemand anders zag via het raam van een andere kamer een lichtstraal afkomstig van een lantaarn. Beiden geloofden dat de stralen van een edelsteen kwamen en ze liepen erheen. Hoewel beiden dachten

dat de straal naar een edelsteen zou leiden, vond de één een steen en de ander niet. Beiden hebben onjuiste kennis en beiden verwachtten een steen te vinden. De eerste ging de kamer binnen en vond de waardevolle edelsteen. De tweede vond slechts een lantaarn.

13. Meditatie op of aanbidden van bewustzijn kan ook naar bevrijding leiden.

Directe en Indirecte Kennis

14. Nadat men via het Vedanta onderricht indirect heeft gehoord dat men bewustzijn is, moet men regelmatig mediteren op de idee "Ik ben bewustzijn".

15-19. Zonder zich te realiseren dat bewustzijn het eigen zelf is, is de kennis van bewustzijn, afgeleid uit de schrift, indirect. Iemand die een vierarmige godheid aanbidt heeft slechts indirecte kennis, behalve wanneer hij of zij een visioen van de godheid heeft. Indirecte kennis is niet onjuist, maar ze is onvolledig omdat ze niet door ervaring ondersteund wordt. Hoewel een onderzoeker een nauwkeurig begrip van onbegrensd bewustzijn heeft, is de kennis niet direct totdat hij beseft dat bewustzijn de getuige is van zijn of haar eigen gereflecteerd bewustzijn. Indirecte kennis is een geldig middel voor kennis.

20-25. Ook al zegt de schrift dat puur getuigenbewustzijn het zelf is, zonder onderzoek zal het niet gerealiseerd worden. De overtuiging "Ik ben het lichaam" is het grootste obstakel voor de realisatie van het zelf als getuigenbewustzijn. Aangezien de ervaring van dualiteit niet tegengesteld is aan indirecte kennis van non-dualiteit, kan een onderzoekende schriftgeleerde die begenadigd is met geloof gemakkelijk indirecte kennis van bewustzijn verkrijgen.

26-28. Indirecte kennis van bewustzijn kan zelfs ontstaan bij het horen van een enkel onderricht van een competente leraar, net zoals de kennis van de vorm van een godheid niet afhangt van onderzoek, maar alleen van het geloof in het woord van de schrift die de godheid beschrijft. In de Kalpa Soetra's zijn vele Vedische methodes van aanbidding verzameld en door verschillende zieners verklaard. Onwetenden met geloof kunnen de methodes leren en beoefenen zonder verder onderzoek.

29-32. Om de juiste betekenis van Vedische teksten te bepalen neemt de wijze zijn toevlucht tot onderzoek, maar heilzame aanbidding kan worden uitgevoerd met de hulp van een bekwame leraar. De directe realisatie/kennis van bewustzijn is maar mogelijk via onderzoek zelfs als men over bewustzijn heeft gehoord via een bekwame leraar. Gebrek aan geloof/vertrouwen belemmert indirecte kennis; gebrek aan onderzoek belemmert directe kennis. Als onderzoek niet onmiddellijk directe kennis voortbrengt, moet men blijven onderzoeken tot directe kennis begint te dagen.

33-36. Als de dood tussenkomt voordat directe kennis zich voordoet, zal de onderzoeker in een volgend leven bevrijd worden zodra de obstakels ervoor zijn uitgeroeid. Kennis zal dagen, in dit leven of in het volgende, zo wordt door de Brahma Soetra's gezegd. Andere schriften zeggen dat velen die luisteren naar het onderricht geen realisatie kennen in dit leven. Zo wordt gezegd dat door de kracht van de praktijk van onderzoek in vorige levens, Vamadeva zijn ware aard zelfs in zijn moeders baarmoeder realiseerde. Soms kan een kind zich niet herinneren wat het las ondanks het feit dat het zijn les dikwijls gelezen heeft, maar de volgende morgen kan het zich, zonder verdere studie, alles perfect herinneren.

Obstakels

37-39. Zoals het zaad op een veld of de foetus in een baarmoeder groeit met de tijd, zo rijpt zelf-onderzoek door oefening en werpt langzaam vruchten af. Af en toe realiseert een onderzoeker de waarheid niet ondanks herhaald onderzoek, wegens verschillende obstakels (pratibandakas). Directe kennis daagt na het opruimen van het laatste bindend obstakel.

40. Alleen door te luisteren naar en te reflecteren op het Vedanta-onderricht en door toe te staan dat de kennis de obstakels oplost, zal directe kennis plaatsvinden. Iemand kan zeker weten dat onder zijn huis goud begraven ligt, maar hij kan het pas gebruiken wanneer het wordt opgegraven.

41-42. Een populair lied zingt over een monnik die de waarheid niet kon realiseren door gehechtheid aan een vrouw. Zijn leraar vertelde hem dat haar natuur bewustzijn was; hij contemplerde obsessief op de betekenis van dit feit en werd bevrijd.

43. De obstakels zijn: (1) bindende gehechtheid aan de zintuig-objecten, (2) een rusteloos en traag/suf intellect, (3) toegeeflijkheid ten overstaan van onjuiste en onlogische argumenten over de aard van moksa en (4) de diepe overtuiging dat het zelf een doener en een genieter is.

44-46. Door het beoefenen van zelfbeheersing en het ontwikkelen van de kwaliteiten die nodig zijn voor het verwijderen van obstakels, door luisteren en reflecteren enz., zal men uiteindelijk directe kennis verkrijgen. Bij sommigen gaat het overwinnen van obstakels snel, voor sommigen niet. Hoe lang het ook duurt, onderzoek draagt altijd vrucht.

Het Verschil tussen Kennis en Meditatie

74. Kennis is afhankelijk van het object, terwijl meditatie afhankelijk is van de wil van de meditator.

75. Door het beoefenen van onderzoek ontstaat de kennis van de aard van bewustzijn. Omdat onderzoek object-gericht is, kan kennis niet voorkomen worden en het is permanent, op voorwaarde dat de kwalificaties aanwezig zijn. Kennis vernietigt alle ideeën die gericht zijn op de overtuiging dat de wereld echt is.

76. Zelfkennis veroorzaakt een “gevoel” van ononderbroken, niet-objectgerichte tevredenheid en het gevoel dat men alles heeft verwezenlijkt wat moet verwezenlijkt worden.

77-80. Anderzijds, een meditator die het onderzoek niet beoefent moet met vertrouwen mediteren op bewustzijn-zonder-eigenschappen, totdat hij niet (meer) wordt afgeleid door gedachten of andere objecten en totdat hij zichzelf als identiek ervaart met het doel van meditatie.

81-83. Door de macht van gewoonte reciteert een ijverige Veda-student de mantra's in zijn dromen. Evenzo, wanneer meditatie constant is in de waakstaat, zal ze doorgaan in de droomstaat omdat de meditatie vasana zo sterk is. Is de meditatie vasana heel diep dan zal ze niet verstoord worden door uitwerkend karma, net zoals een werelds persoon met een sterke vasana de hele tijd denkt aan het object waarmee hij verbonden is.

84-90. Een huisvrouw met een geliefde zal voortdurend aan de geliefde denken en, door de kracht van haar vasana voor plezier, haar taken onverschillig uitvoeren. Evenzo, voert iemand die eenpuntige meditatie beoefent zijn wereldse zaken halfhartig uit, maar iemand die de waarheid heeft gerealiseerd vervult zijn wereldse taken goed. De wereld en het zelf bestaan in verschillende ordes van één werkelijkheid. Hoe kan zelfkennis tegenstrijdig zijn met wat voor activiteit ook? Om handelingen uit te voeren hoeft men niet te denken dat de wereld echt is, men moet ook niet geloven dat bewustzijn onbestaand is. De middelen voor actie zijn de mind, de spraak, het lichaam en externe objecten. Ze verdwijnen niet wanneer je beseft wie je bent. Je kunt dus doorgaan met handelen eens je weet dat je bewustzijn bent.

91,97. Het beheersen en concentreren van de mind maakt van jou een meditator, geen kenner van de waarheid. Om een object als een pot te kennen, hoeft de mind niet beheerst te worden. **Meditatie is een wilsdaad. Bevrijding wordt bereikt door kennis.**

98. Betrokkenheid bij acties brengt zelfkennis niet in gevaar.

116-117. Aan de andere kant moet een meditator altijd mediteren, want door meditatie ontstaat uiteindelijk een gevoel van eenheid met bewustzijn. Het gevoel van eenheid, wat het resultaat is van meditatie, houdt op wanneer de meditatie stopt. Maar het zelf verdwijnt niet bij de afwezigheid van kennis.

118. Het zelf wordt onthuld door kennis, niet gecreëerd door actie of kennis.

120-121. Aangezien zelf-onwetendheid voor alle wezens gemeenschappelijk is, is het ware doel van het leven niet bekend. Maar, net zoals bedelen beter is dan verhongeren, is het beter om devotionele rituelen en meditatie te beoefenen dan deel te nemen aan wereldse zaken. Het is zelfs beter om een persoonlijke godheid te aanbidden, maar meditatie op puur bewustzijn-zonder-eigenschappen is het beste.

122-124. Ook al is meditatie een “leidende misstap”, de meditator kan onderzoeker worden, wat uiteindelijk resulteert in directe kennis.

125. Meditatie op de vorm van een godheid of het reciteren van heilige mantra's kan ook naar bevrijding leiden, maar meditatie op puur bewustzijn is de meest directe manier. Wanneer meditatie op bewustzijn

zonder eigenschappen volwassen is, leidt het tot savikalpa samadhi, wat op zijn beurt het onderscheid tussen subject en object opheft (nirodha) waardoor alleen zuiver bewustzijn overblijft. Mediteer erop met de kennis "Ik ben bewustzijn." Dit zal leiden tot de rotsvaste kennis "Ik ben onveranderbaar, ongebonden, eeuwig, zelf-onthullend, (één-)zonder-tweede, heel en compleet, onbezorgd, gewoon, actieloos bewustzijn."

129-130. De Amritabindu en andere Upanishaden bevelen Yoga aan voor zelfrealisatie. Meditatie op bewustzijn zonder eigenschappen is superieur aan andere vormen van aanbedding, dat is duidelijk. Wie afziet van meditatie op bewustzijn zonder eigenschappen en op pelgrimstocht gaat, heilige formules reciteert en andere oefeningen doet, is als iemand die de verpakking eet en de inhoud wegwerpt.

131-132. Wie gekwalificeerd is voor onderzoek moet mediteren op bewustzijn zonder eigenschappen. Kennis van zichzelf als bewustzijn zal zich niet voordoen bij hen wier minds wispelturig en rusteloos zijn. Daarom is controle van de mind noodzakelijk.

133. Voor hen wier intellect niet afgeleid of rusteloos is maar slechts bedekt met een sluier van onwetendheid, is alleen luisteren naar en reflecteren op Vedanta-onderricht vereist. Vedanta zal hen zeker snel bevrijden.

134. Non-dualiteit is realiseerbaar zowel door hen die het pad van onderzoek volgen als die het pad van meditatie volgen. Iemand die de Schriften kent weet dat beide legitieme middelen zijn. Teksten negeren is in tegenspraak met de Schrift.

X. HET LICHT VAN HET THEATER

1. Voordat Maya de wereld projecteerde bestond non-duaal, heel en compleet, actieloos bestaan/bewustzijn. Door de macht van Maya verscheen de wereld en bewustzijn betrad hem als de Jiva, een schijnbaar individuele entiteit.

2. De wereld verscheen ook als Isvara, de Schepper, en menselijke Jiva's met de neiging om de Schepper te aanbidden.

3. Door constante toewijding in vele levens, ontwikkelt Jiva het verlangen om zijn ware aard te kennen, begint met onderzoek, en ontkent zijn geloof dat de wereld echt is en dat het zelf een begrensde op ervaring gerichte entiteit is.

4. Wanneer Jiva op zijn zintuigen vertrouwt en de dualiteit van subject en object als echt beschouwt, geraakt hij gebonden aan het verlangen naar objecten. Het realiseren van zijn non-duale aard als bewustzijn maakt hem vrij van gehechtheid aan objecten.

5. Gehechtheid, veroorzaakt door gebrek aan onderzoek, wordt teniet gedaan door het gereflecteerde zelf te onderscheiden van het pure zelf.

6. Het Subtiële Lichaam is het instrument van actie. Het functioneert zowel intern en extern.

7-8. Intern verschijnt bewustzijn als het "Ik-gevoel", een ogenschijnlijk wetende ervarende entiteit die actie onderneemt om te genieten van de resultaten. Het neemt ook de vorm aan van zintuigen en onthult externe dingen voor de doener/genieter entiteit. De eigenschappen van de zintuig-objecten zijn geluid, aanraking, kleur, smaak en geur.

9. Dat onbegrensde ongeschapen bewustzijn dat tegelijkertijd het "ik-gevoel", zijn instrumenten voor kennis en actie, het ken-proces en externe objecten onthult, is puur, het getuigenbewustzijn (saksi chaitanya).

10. Net als de lamp in een danstheater, onthult de getuige externe objecten als de kennis "ik zie", "ik hoor", "ik ruik" en "ik voel".

11-14. De kenner is als de beschermheer van een dansvoorstelling. Het dansende meisje is het "kennis-middel" dat de ideeën van de choreograaf verbindt met het publiek. Het publiek is "de objecten die gekend moeten worden". Het krachtige dansen, bijgestaan door muziek (de zintuigen), is het proces van kennis omdat voor de ervaring een groot aantal actieve gedachten vereist zijn. Een lamp in het midden van het

theater onthult in gelijke mate de regisseur, het publiek, de danser, de muzikanten en de dans. Als de dans voorbij is en het theater leegloopt, blijft de lamp schijnen.

15. Het getuigenbewustzijn belicht interne en externe objecten.

16. Extern en intern verwijzen naar het lichaam, niet naar het getuigenbewustzijn. Zintuig-objecten bevinden zich buiten het lichaam, terwijl het ego zich in het lichaam bevindt.

17. De mind bevindt zich binnenin en richt zich keer op keer via de zintuigen naar buiten om informatie te verzamelen. Mensen verwarren de mind constant met de getuige.

18-19. Een straaltje zonlicht dat een kamer binnenkomt is roerloos, maar als iemands hand door de straal gaat, lijkt de straal te bewegen. Evenzo lijkt getuigenbewustzijn te bewegen wanneer het geïdentificeerd wordt met de mind.

20. Wanneer de mind stil wordt in samadhi, straalt de getuige erin en wordt ervaren.

21-23. Wanneer de mind stil is, is er geen gevoel van locatie. Ruimte is een concept dat geprojecteerd wordt door de verbinding van het intellect met het lichaam. Echter, elk object dat in externe en interne ruimte aanwezig is, is van bewustzijn doordrongen. Ruimte ontstaat in bewustzijn. Bewustzijn ontstaat niet in ruimte.

24. Het kan niet als een object gekend worden omdat het de natuur is van het zelf. Zodra je het als een object kent, valt het binnen het bereik van je beperkte ken-methode en verliest het zijn status van getuige.

25. Het is niet nodig om te bewijzen dat de getuige jouw aard is wanneer je mind is opgelost, want de getuige is vanzelfsprekend.

26. Wanneer je mind zo actief is kun je de getuige niet ervaren en begrijpen, contempleer op de aard van je bestaan in diepe slaap.

XI. DE GELUKZALIGHEID VAN YOGA

De Bevrijde Persoon/De Voordelen van Zelfkennis

1-5. Nu beschrijven we de gelukzaligheid van bewustzijn, als je het kent wordt je vrij van huidige en toekomstige zorgen en verkrijg je objectloos geluk. De Schrift zegt: "Een kenner van bewustzijn 'wordt' bewustzijn en 'overstijgt' leed." Ze zeggen ook: "Bewustzijn is gelukzaligheid." Men "wordt" gelukzaligheid door de kennis van gelukzalig bewustzijn en op geen enkele andere manier. Geworteld in bewustzijn als bewustzijn is men onbevreesd. Iemand die verschillen ziet is niet geworteld in bewustzijn. Zelf-kenners hebben geen angst voor de resultaten van goede en slechte acties.

6-8. Voor de verlichten zijn "goed" en "slecht" projecties van onwetendheid. Wanneer bewustzijn gerealiseerd is als het zelf, lossen alle twijfels over de eigen natuur op en de behoefte om iets te doen om zichzelf te voltooien verdwijnt. Zichzelf kennend als bewustzijn "wordt" men onsterfelijk, want voor bewustzijn bestaan geboorte en dood niet.

9-10. Veel teksten zeggen dat standvastige zelfkennis lijden vernietigt en in gelukzaligheid resulteert.

11. Voor de schepping was er alleen bewustzijn. De dualiteit van kenner en gekende bestond niet. Wanneer de schepping is opgelost, blijft alleen bewustzijn bestaan.

12-15. Wanneer Maya werkzaam is, verschijnt de Intellect Laag als de kenner. De Mentale Laag is het veld van kennis. De zintuig-objecten zijn het gekende. Voordat Maya bewustzijn schijnbaar transformeerde in de schepping, bestonden de Vijf Lagen niet.

16. In afwezigheid van de gereflecteerde kenner en het gekende, bestaat alleen bewustzijn. Het bestaat in (en voorbij aan) de toestanden van Samadhi, diepe slaap en flauwte.

Wat is Gelukzaligheid?

17. Bewustzijn alleen is volheid/gelukzaligheid. In de schijnbare realiteit, dit wil zeggen in de Vijf Lagen, bestaat alleen tijdelijk geluk. Tijdelijk geluk is lijden.

18. Geluk is drievoudig: de Gelukzaligheid van bewustzijn, het geluk ontstaan uit kennis en het geluk dat voortkomt uit contact met objecten. Eerst wordt gelukzaligheid van bewustzijn beschreven.

19. Leer eerst de definitie van bewustzijn uit de schrift, ontken dan de Voedsel Laag, de Vitale Laag, de Mentale Laag en de Intellect Laag en realiseer bewustzijn zoals het reflecteert in de Laag van Gelukzaligheid.

20. Alle wezens worden uit gelukzaligheid geboren, leven ervan, gaan ermee door en worden er tenslotte in geabsorbeerd. Er is geen twijfel over dat bewustzijn heelheid/gelukzaligheid is.

21. Voordat iemand Vedanta hoort, is hij of zij onderworpen aan de gebruikelijke ellende, maar ook als onderzoeker is er het lijden om het niet kennen van het zelf, het lijden dat voortkomt uit de strijd met de eigenzinnige mind, de angst om van het pad te raken en de ellende van verwaandheid. Maar men volhardt omdat de gelukzaligheid van bewustzijn wacht.

22. (Bezwaar): Er is geen geluk in dualiteit, maar er is ook geen geluk in non-dualiteit. Als je beweert dat daar geluk is, dan moet het ervaren worden.

23. (Antwoord): Het is waar dat er geen ervaring van geluk is “in” non-dualiteit. Non-dualiteit, dat wil zeggen bewustzijn, is gelukzaligheid. Geluk op basis van ervaring vereist een subject en object, maar er is geen subject en object in bewustzijn, alleen de verschijning ervan. Er is geen bewijs van gelukzaligheid vereist, omdat bewustzijn zelf-onthullend is en geen bewijs vereist.

24. De vraag zelf is een bewijs voor de zelf-onthullende aard van non-duaal bewustzijn, want je kunt je bestaan niet ontkennen. Alles wat je kunt zeggen is dat het geen gelukzaligheid is.

25-26. Als je non-dualiteit niet kunt accepteren, vertel ons dan wat er bestond voor dualiteit. Was het non-dualiteit of dualiteit, of iets dat verschilt van beide? Het kan niet iets verschillend van beide geweest zijn, omdat non-dualiteit en dualiteit elk bestaand concept omvat. Het kan dualiteit niet geweest zijn, want je kunt twee niet afleiden zonder één. Maar je kunt twee wel afleiden van één.

27-29. (Bezwaar): Diepe slaap is non-dualiteit omdat het subject dat nodig is om te ervaren, er niet is.

30-32. Dat is niet zo, want ook al is de “jij” van de waaktoestand er niet, in diepe slaap besta je als non-duaal bewustzijn... want je kunt het niet ervaren als je er niet bent om het waar te nemen.

34. Het is algemeen bekend dat de blinden in diepe slaap niet blind zijn, dat de gewonden niet gewond zijn en dat de zieken niet ziek zijn.

35-36. Als je beweert dat de afwezigheid van lijden niet noodzakelijkerwijs gelukzaligheid impliceert omdat inerte objecten zoals stenen geen lijden of geluk ervaren, dan antwoorden wij dat inerte objecten de volheid van bewustzijn zijn minus Subtiele Lichamen; zij hebben dus geen middel om hun non-duale aard te onthullen.

37-38. Geluk en lijden worden echter niet gekend door middel van gevolgtrekking; zij worden direct ervaren. De afwezigheid van lijden wordt direct ervaren in diepe slaap. Vermits lijden het tegengestelde is van geluk, is de afwezigheid van lijden gelijk aan de aanwezigheid van geluk.

39-41. Als slapen niet gelukzalig is, waarom besteden mensen dan zoveel aandacht aan comfortabele bedden en waarom zijn ze geïrriteerd als ze uit een diepe slaap worden gehaald? We gaan ermee akkoord als je zegt dat zieke mensen slapen om pijn te verdrijven, maar gezonde mensen slapen ook graag. Beweer je dat mensen gelukkig zijn dankzij de comfortabele bedden en de slaap accessoires, dan stellen wij dat bedden en accessoires zorgen voor een gevoel van geluk voor het slapen, maar zodra de persoon slaapt niet meer.

42-45. Het geluk dat in diepe slaap wordt ervaren komt niet van een object want er zijn geen objecten aanwezig. In de slaap gaat het Subtiele Lichaam op in het Causale Lichaam, de Laag van Gelukzaligheid, en wordt vritti, Prajna genoemd, om de ervaring van de gelukzaligheid van het eigen onbegrensde bewustzijn te produceren.

44. Ook het geluk dat voortkomt uit de constante gerichtheid van de aandacht op de gelukzaligheid van bewustzijn zoals het reflecteert in het intellect in de waakstaat, wordt vermoeiend.

46. De Schriften geven volgende voorbeelden om de gelukzaligheid van de slaap te illustreren: de valk, de adelaar, de zuigeling, de koning en de kenner van bewustzijn.

47-48. Vastgebonden aan een touw, vliegt een valk heen en weer. Als hij geen rustplaats vindt keert hij terug naar de paal waaraan hij is vastgemaakt. Op dezelfde manier gaat het Subtiele Lichaam, het instrument van Jiva voor het ervaren van gelukzaligheid, in de droom- en waakstaat alsmear door om de resultaten te verkrijgen van rechtvaardige en onrechtvaardige acties. Wanneer de resultaten van zijn acties uitgeput zijn, negeert de mind de vergankelijkheid van de resultaten van eerdere bezigheden en probeert geluk te vinden via andere acties.

49. De adelaar vliegt naar zijn nest om te rusten. Jiva slaapt om de gelukzaligheid van het Causale Lichaam te ervaren, het "nest" van Onwetendheid.

50. Een pasgeboren baby, voldaan na 't zuigen aan de borst van zijn moeder, ligt glimlachend in een zacht bed. Vrij van verlangen en afkeer, geniet hij de gelukzaligheid van zijn aard als onbegrensd, ongeboren bewustzijn.

51. Een machtige koning, heerser van zijn wereld, die heeft genoten van alles wat hij tot zijn volle tevredenheid heeft gedaan, wordt de ware belichaming van gelukzaligheid.

52. Een kenner van het zelf rust in het zelf als het zelf en is moeiteloos geworteld als, niet in, gelukzaligheid.

53. Anders dan het kind, de koning en de wijze, zijn de meeste Jiva's onderhevig aan wisselende periodes van geluk en ongeluk.

Diepe Slaap

54-55. We slapen om te genieten van de gelukzaligheid van bewustzijn. Net zoals een man in een omhelzing met zijn geliefde vrouw, is de Jiva zich in die toestand niet bewust van de interne (droom) of externe (waak) werelden.

56. De Schriften zeggen: "In de slaap is een vader geen vader." In de afwezigheid van het Subtiele Lichaam, dat geabsorbeerd is in het Causale Lichaam, is Jiva één met zijn natuur, puur bewustzijn. Zonder zijn identiteit als dromer of waker die de ervaring van vreugde en verdriet veroorzaakt, wordt Jiva vrij van lijden. Na een diepe slaap zegt de waak-entiteit: "Ik heb gelukkig geslapen, toen wist ik niets." Herinnering veronderstelt ervaring. In de slaap was er dus ervaring. De gelukzaligheid die in droomloze slaap wordt ervaren, wordt door het bewustzijn zelf onthuld. Het onthult ook de ongedifferentieerde onwetendheid (ajnana) die het intellect in die toestand bedekt. Veel teksten zeggen dat bewustzijn gelukzaligheid is.

62. De Mentale en Intellectuele Lagen zijn latent in het Causale Lichaam. Diepe slaap is de toestand van de waak- of droom-Jiva, wanneer deze als Prajna verschijnt in de diepe slaap.

63-66. Net zoals gesmolten boter terug vast wordt, worden de twee toestanden na de diepe slaap terug manifest. De toestand waarin de mind en het intellect latent zijn, wordt de Laag van Gelukzaligheid genoemd. De gedachten in het Subtiele Lichaam die de gelukzaligheid van bewustzijn reflecteren in de waak- en droomstaten, worden latent in diepe slaap. De slaper is eigenlijk een subtiele wijziging van onwetendheid (Prajna) die bewustzijn mogelijk maakt om op ervaring gebaseerd geluk te ervaren, terwijl de aanpassingen van waker en dromer (Taijasa en Viswa) in het Subtiele Lichaam grof(stoffelijk) zijn.

67-68. Dit wordt volledig uitgelegd in de Mandukya en Tapaniya Upanishaden. De Laag van Gelukzaligheid is de genietter en de gelukzaligheid van bewustzijn wordt genoten. In diepe slaap wordt het bewustzijn noch naar binnen gekeerd noch naar buiten, maar vormt één ongedifferentieerde massa terwijl Prajna grenzeloze gelukzaligheid ervaart.

69-70. In de droom- en waakstaten is bewustzijn verbonden met het Subtiele Lichaam (chidabasa) en speelt verschillende rollen. In diepe slaap is het geabsorbeerd in de Laag van Gelukzaligheid, het Causale Lichaam. Het intellect, de mind en het ego – de instrumenten voor kennis – verenigen zich en worden één in de slaaptoestand, net zoals waterdruppels in de winter ijs worden.

71. De getuige is vrij van ervaring en daarom vrij van vreugde en verdriet.

72-76. Bewustzijn, gereflecteerd in het Causale Lichaam, is het instrument om te genieten in diepe slaap. Wanneer de *vasana's* ontkiemen die zijn karma produceren, verlaat *Jiva* de gelukzaligheid van het Causale Lichaam. De Kaivalya Upanishad zegt dat het latente Subtiele Lichaam van de slaaptoestand naar de waaktoestand overgaat door de effecten van zijn eerdere acties. Gedurende een korte tijd na het ontwaken werkt de indruk van gelukzaligheid van bewustzijn die genoten werd tijdens de slaap, door. *Jiva* blijft rustig en gelukkig en heeft geen interesse voor externe objecten. Vervolgens, gedreven door acties uit het verleden die klaar zijn om vrucht te dragen, begint het taken te bedenken en hoe ze uit te voeren, wat velerlei ervaringen met zich meebrengt. Tijdens het ervaren vergeet het geleidelijk de gelukzaligheid van zijn aard. Omdat het de gelukzaligheid van bewustzijn tijdens en na de slaap dagelijks ervaart, ontwikkelt het er een voorliefde voor; hoe kan *Jiva* twijfelen aan de gelukzaligheid van zijn aard?

77. (Bezwaar): Als een eenvoudige staat van geluk die voortkomt uit niet-doen – de slaper is geen doener maar een genietter – de gelukzaligheid van bewustzijn is, dan is alles wat nodig is voor verlichting luiheid.

78. (Antwoord): Je bewering zou kloppen als *Jiva* zich realiseerde dat de gelukzaligheid die werd ervaren in de waakstaat, de gelukzaligheid van bewustzijn is, maar *Jiva* is altijd verontrust door verlangen en denkt dat gelukzaligheid in objecten zit; daarom is de hulp van een leraar en de schrift nodig om zijn natuur te leren kennen.

79-81. Als je, door wat tot nu toe werd uitgelegd, weet wat bewustzijn is maar niet vrij bent, dan ben je als de man die hoorde dat er een grote beloning was voor iedereen die de vier Veda's kende, en zei: "Ik weet dat er vier Veda's zijn. Geef mij alsjeblieft het geld." Maar dit is niet wat wordt bedoeld met de kennis van bewustzijn. Het moet direct en volledig gekend zijn.

82. Als jij beweert dat, omdat bewustzijn ondeelbaar en ongewijzigd geluk is, onberoerd door Maya en zijn effecten, kennis erover niet compleet of incompleet kan zijn, dan zeggen wij dat je het "woord" bewustzijn kent, maar niet weet wat het betekent om bewustzijn te zijn. Dus heb je een leraar en Vedanta nodig om te weten wat directe kennis van bewustzijn betekent.

85-86. Het is het beste om deze slimme argumenten te vergeten en te begrijpen dat ook het geluk dat via objecten wordt ervaren (*vishayananda*) de gelukzaligheid van bewustzijn is, schijnbaar geconditioneerd door een object.

87-88. Er zijn drie soorten geluk(zaligheid): (1) *Brahmananda*, de gelukzaligheid van bewustzijn, (2) *Vasanananda*, het geluk dat in een rustige mind ontstaat uit *vasana's* die voortkomen uit de ervaring van de gelukzaligheid van bewustzijn, en (3) *Vishayananda*, de gelukzaligheid die ontstaat bij het verkrijgen van een gewenst object. De zelf-onthullende gelukzaligheid van bewustzijn doet *Vasanananda* en *Vishayananda* ontstaan.

89. De gelukzaligheid van bewustzijn is zelf-onthullend in diepe slaap en wordt gevestigd door de autoriteit van de Schrift, door redenering en door ervaring. Luister nu naar ervaringen ervan op andere momenten.

90. *Jiva*, geïdentificeerd met de Laag van Gelukzaligheid (*anandamaya*), geniet van de gelukzaligheid van bewustzijn tijdens de slaap, maar geraakt geïdentificeerd met de Intellect Laag (*vignanamaya*) wanneer de resultaten van zijn acties vrucht dragen in de vorm van *vasana's*. Dan verandert het staten en identiteiten.

91-92. De Schrift zegt dat *Jiva* in de waakstaat in het "oog" verblijft, d.w.z. het Grofstoffelijk Lichaam; in de droomstaat leeft *Jiva* in de "keel" (Subtiele Lichaam) en in diepe slaap bestaat *Jiva* in de "lotus van het hart", het Causale Lichaam. In de waakstaat doordringt *Jiva* het Grofstoffelijk Lichaam van kop tot teen. Het identificeert zich met het lichaam en denkt dat het een persoon is.

93. Jiva ervaart niet-gehechtheid, geluk en ongeluk. Geluk en ongeluk zijn de vruchten van acties ontstaan uit onwetendheid omtrent zijn aard; niet-gehechtheid is er van nature omdat het de aard van Jiva is.

94-96. Pijn en plezier zijn de resultaten van interne en externe acties. Niet-gehechtheid wordt ervaren in de intervallen tussen pijn en plezier. "Nu heb ik geen zorgen, ik ben gelukkig," beschrijft de natuurlijke gelukzaligheid van bewustzijn die zich voordoeft als een staat van niet-gehechtheid. Maar in deze staat is de natuurlijke gelukzaligheid van het zelf niet primair, want het wordt versluierd door de gedachte "Ik ben niet-gehecht," en het geluk dat ervaren wordt is niet de gelukzaligheid van bewustzijn maar slechts een indruk (vasana) ervan.

97-98. De buitenkant van een pot met koud water voelt koel aan, ook al zit er geen water op, maar de aanwezigheid van koud water binnenin wordt daarvan afgeleid. Evenzo, als men zich realiseert dat zijn of haar niet-gehechtheid tot bewustzijn behoort en niet tot het ego, dan begint men de betekenis van bewustzijn te begrijpen.

99-100. Door voortdurende beoefening van kennis wordt de Jiva uitermate verfijnd. Deze toestand is als de slaap maar het is geen slaap, omdat het ego niet volledig geabsorbeerd is. De Jiva is wakker, maar het Subtiële Lichaam "slaapt", min of meer vrij van storende gedachten. De gelukzaligheid waarin er geen ervaring van dualiteit is en die geen "slaap" is, is de gelukzaligheid van bewustzijn.

101-106. Door de gestage toepassing van redeneren en onderscheiden zal de onderzoeker geleidelijk de mind meer controleren. Het moet steeds opnieuw aan het zelf worden teruggegeven en er permanent op worden gevestigd. Wanneer de mind afdwaalt naar een object, moet de onderzoeker hem terugbrengen en concentreren op het Zelf. De onderzoeker wiens mind rustig is en wiens passies onder controle zijn, realiseert zich dat hij of zij grenzeloos gelukzalig bewustzijn is. Wanneer de beoefening van onderzoek de mind terugtrekt en concentreert, realiseert het zelf zich als zichzelf en geniet blijvende tevredenheid. Wanneer men de gelukzaligheid verkrijgt die de zintuigen overstijgt maar door het intellect kan worden begrepen, raakt men stevig verankerd in gelukzaligheid en verlaat ze nooit meer. Er is geen groter winst. Zodra men er eenmaal in gevestigd is, wordt zelfs groot verdriet zinloos.

Yoga – Zuivering van de Mind

107-112. De wetenschap van scheiding van de pijnlijke verbinding met objecten wordt yoga genoemd. Het moet met groot vertrouwen worden beoefend. Een yogi kan het zelf gemakkelijk identificeren als bewustzijn en zich ermee identificeren. Controle van de mind kan worden bereikt door onvermoeibare oefening gedurende een lange tijd. In de Maitrayani Upanishad van de Yajur Veda, sprak de wijze Sakayanya tot de koninklijke wijze Brihadratha over de grote gelukzaligheid die in samadhi wordt ervaren, "Zoals vuur zonder brandstof dooft en latent wordt in zijn bron, zo versmelt de mind met zijn bron wanneer zijn modificaties tot rust gekomen zijn." Voor een stille mind is samsara onecht.

113-117. De mind is de wereld en de wereld is de mind. Het moet met veel enthousiasme gezuiverd worden. Het neemt de vorm aan van de objecten die erin verschijnen. Door de zuivering van de mind vernietigt de onderzoeker de indrukken die de voorkeuren en afkeuren produceren welke Jiva's evaluatie van ervaringen verstoren. Wanneer de voorkeuren en afkeuren vernietigd zijn geniet de mind grenzeloze gelukzaligheid. Als een persoon zijn of haar mind zou concentreren op bewustzijn met de intensiteit waarmee hij of zij focust op de resultaten van acties, dan zou hij of zij in korte tijd bevrijd zijn. De mind is zuiver of onzuiver. Een onzuivere mind wordt verstoord door verlangens en angsten. Een zuivere mind wordt niet verstoord. De mind is de oorzaak van gebondenheid en bevrijding. Gehechtheid aan objecten leidt tot gebondenheid en niet-gehechtheid leidt tot bevrijding.

118-127. De gelukzaligheid die ontstaat door contemplatie op bewustzijn is samadhi. Het is subliem en zuivert de voorkeuren en afkeuren die lijden veroorzaken. Ook al is het moeilijk om de mind geabsorbeerd te houden in bewustzijn, er wordt een vasana voor geluk gevestigd die verdere absorptie motiveert. Ander geluk verbleekt in het licht van de gelukzaligheid van absorptie in bewustzijn. Een onderzoeker die weet "Ik ben bewustzijn," ervaart gelukzaligheid, zelfs wanneer hij zich bezighoudt met wereldse zaken, net zoals een vrouw die aan haar geliefde is toegewijd, vreugde ontleent aan het denken aan hem terwijl zij haar

huishoudelijke taken uitvoert. Wijsheid is afstand doen van het verlangen naar zintuiglijk plezier en vasthouden aan de gelukzaligheid van het zelf, zelfs als het verlangen om te genieten sterk is. De gelukzaligheid van zelfkennis bevrijdt de mind van subjectieve en objectieve verwickelingen. Net als een sati die op het punt staat om het vuur te betreden geïrriteerd raakt door de vertraging veroorzaakt door het aantrekken van kleding en sieraden, voelt iemand die toegewijd is aan gelukzaligheid van bewustzijn zich geïrriteerd door plichten die zijn mind schijnbaar afleiden van gelukzaligheid.

De Bevrijde Persoon

128-130. Het zicht van een kraai wisselt tussen het rechter en het linker oog. Als een wijze de gelukzaligheid van bewustzijn en het geluk van wereldse activiteiten beschouwt, is hij als een kraai die zijn hoofd van het één naar het ander draait. Of hij is als iemand die twee talen kent.

131. Wanneer de kenner lijden ervaart, wordt hij of zij niet verstoord zoals hij of zij was voor het dagen van zelfkennis. Net zoals een man die half ondergedompeld in het koele water van de Ganges, zowel de hitte van de zon voelt als de koelte van het water, zo voelen de wijzen tegelijkertijd de ellende van de wereld en de gelukzaligheid van Bewustzijn.

132. De kenner van waarheid die de gelukzaligheid van bewustzijn ervaart in de waakstaat, ervaart het ook in de droomstaat, vermits droomervaring slechts ervaring is van de vasana's die in de waakstaat zijn vergaard.

133. Maar de indrukken van onwetendheid gaan nog steeds door in de droomstaat. Een wijs persoon zal dus in een droom soms vreugde ervaren en soms lijden, zonder door één van beide te worden beïnvloed.

134. In dit Hoofdstuk, het eerste van de vijf die de gelukzaligheid van bewustzijn bespreken, werd de directe realisatie beschreven die de gelukzaligheid van bewustzijn onthult.

XII. DE GELUKZALIGHEID VAN HET ZELF

Vreugde, Niet in Objecten

4-20. Onderzoekers die nog steeds gehecht zijn aan objecten kunnen baat hebben bij rituele aanbidding. Ook spiritueel suffe mensen die vrijheid willen kunnen baat hebben bij Vedanta als ze nederig hun mind onderwerpen aan het onderricht. Maar eerst moeten ze begrijpen dat de vreugde die ze zoeken in objecten zich in het zelf bevindt. Het is niet omwille van de echtgenoot dat de vrouw de echtgenoot liefheeft maar omwille van zichzelf, en omgekeerd. Ook echtelijke liefde is gemotiveerd door een zelfzuchtig verlangen naar geluk. Een kind dat een zoen krijgt van zijn vader weent wanneer het wordt geprikt door zijn stoppelbaard, maar de vader blijft het kind zoenen uit eigen belang. Een koopman dwingt zijn onwillige os om een lading te dragen, hij houdt van de os niet omwille van de os maar uit eigen belang. De Schrift is rijk aan argumenten om wereldse mensen ervan te overtuigen dat de liefde die ze zoeken alleen in zichzelf te vinden is.

Toewijding

21-22. De liefde van het zelf wordt ervaren als de mind zuiver is. Ze is anders dan het verlangen naar, en gepassioneerde gehechtheid aan objecten, geloof in religieuze rituelen en geloof in God.

24. Het zelf is geen middel voor geluk zoals eten en drinken, omdat er slechts één genietter is, het zelf dat zichzelf ervaart.

25-26. Liefde voor een middel tot geluk is tijdelijk omdat het niet langer relevant is wanneer het object – dat een middel is, geen doel – de liefde oproept die het zelf is. Maar de liefde voor het zelf is oneindig. Liefde voor een object verandert altijd, omdat het object slechts voor beperkte tijd geluk kan leveren, waarna een nieuw object nodig is dat schijnbaar geluk voortbrengt. Maar het zelf is geen object en zijn aard is liefde (parama prema svarupa), dus de liefde ervoor is oneindig.

27-30. Alle objecten worden gewenst of gehaat omwille van het zelf. Mensen haten pijn omdat het hen belet om de gelukzaligheid van het zelf te ervaren. Men haat omdat men genoeg vindt in haat. Van alle liefdesobjecten is het zelf dierbaarst. Niemand is onverschillig tegenover zijn of haar zelf.

31. “Moge ik nooit vergaan, moge ik altijd bestaan” is de wens van iedereen. Liefde voor het zelf is dus natuurlijk.

50-56. Het is algemeen bekend en het standpunt van de schrift dat oneindige liefde voorbehouden is voor het zelf en dat de ermee verbonden objecten, geliefd, bemind, heel bemind, genegeerd of gehaat zijn. Stro langs de weg wordt genegeerd. Wanneer een tijger een man besluipt, wordt hij gehaat. Is hij niet aanwezig, dan wordt hij vergeten en wanneer hij tam is en vriendelijk, verschaft hij vreugde. Ook al roept geen enkel object-op-zich primaire of secundaire liefde op, het type liefde hangt ervan af of de vasana's het object in een gunstig of ongunstig licht laten zien.

59-64. Verschillende objecten van genot, van het leven zelf tot rijkdom, roepen verschillende graden van liefde op overeenkomstig de mate van gehechtheid er aan. **Iemands zoon is dierbaarder dan iemands rijkdom, het lichaam is dierbaarder dan iemands zoon, iemands leven en mind is dierbaarder dan het lichaam en het zelf is het meest dierbaar van alles.** Wie gelooft dat zijn of haar geliefden en andere objecten dierbaarder zijn dan het zelf geniet slechts van begrensde geluk. De wijzen weten dat het zelf dierbaarder is dan om het even welk object. “Wat jou het liefst is, doet je wenen.”

68-69. Gezien de onzekerheid die gepaard gaat met verkrijgen en behouden van objectgeluk, moet een onderzoeker zich onthouden van het vormen van gehechtheid aan objecten en zijn liefde concentreren op het zelf door er dag en nacht over na te denken. Iemand die door pure koppigheid of vijandigheid tegen de waarheid, overtuigd blijft dat geluk object-afhankelijk is, zakt weg in spirituele duisternis en is gedoemd om onsuccesvolle bezigheden keer op keer te herhalen.

70. De kenner van bewustzijn is bewustzijn en is als Isvara. Wat hij ook zegt zal gebeuren, voor zijn leerlingen of voor anderen.

71-72. Wie de getuige zelf als het dierbaarste object beschouwt, zal beseffen dat het nooit verandert. Omdat het onveranderlijk is, is het gelukzaligheid. Omdat het meer dan wat ook wordt bemind, biedt het eindeloze vreugde. Hoe groter iemands liefde voor het zelf is, hoe groter zijn gelukzaligheid.

73-74. Als je beweert dat, omdat de mind bewustzijn is en bewustzijn gelukzaligheid, gelukzaligheid aanwezig zou moeten zijn in alle modificaties van de mind, dan zou je moeten weten dat bewustzijn enkel de gedachten belicht. Bijvoorbeeld een brandende kaars in een kamer straalt zowel licht uit als warmte, maar alleen het licht vult de kamer en de warmte niet.

75. Objecten hebben bepaalde eigenschappen (geluid, geur, smaak en aanraking), maar elke eigenschap wordt door slechts één zintuig gekend. Alleen het zelf ervaart zijn gelukzaligheid.

76. Als je beweert dat de verschillende gewaarwordingen die door de zintuigen worden gerapporteerd, kwaliteiten zijn van bewustzijn, dan moet je weten dat het schijnbare verschil tussen bewustzijn en gelukzaligheid wordt veroorzaakt doordat Sattva, Rajas of Tamas de mind conditioneren. Wanneer Sattva overheersend is in de vritti's, dan zijn gelukzaligheid en bewustzijn vanzelfsprekend identiek. Maar als Rajas en Tamas de overhand hebben in de vritti's, dan wordt gelukzaligheid versluierd. Zoals de intense zure smaak van tamarinde wordt verdoezeld door het toevoegen van zout, zo wordt gelukzaligheid versluierd wanneer het met Rajas wordt gemengd.

Yoga

80-82. Yoga wordt beoefend om de gelukzaligheid van het zelf te ervaren, maar het kan ook leiden tot onderzoek.

83. Yoga en Vedanta is echter moeilijk voor extroverten. Yoga is niet nodig voor contemplatieve verzakers, zij zijn geschikt voor onderzoek/onderscheid maken.

84. Een zoeker kan bevrijd worden van gehechtheid en afkeer van objecten door zowel Yoga als Vedanta.

85-87. Zowel de yogi als de onderzoeker zijn afkerig van objecten die nadelig zijn voor hun praktijk. Als je beweert dat een yogi in nirvikalpa samadhi superieur is aan een onderzoeker omdat er geen dualiteit is voor hem of haar, dan moet je weten dat er geen dualiteit is voor een onderzoeker, **ongeacht zijn of haar gemoedstoestand**.

89. Yogi's in Samadhi zijn altijd-bewust van de gelukzaligheid van het zelf en onverschillig voor de externe wereld, net als onderzoekers.

90. In dit tweede hoofdstuk van het deel waarin de gelukzaligheid van bewustzijn wordt besproken, werd het onderricht over de gelukzaligheid van het zelf (atmananda) uitgelegd ten behoeve van hen die een spiritueel traag/suf intellect hebben.

91. Het onderwerp van het volgende hoofdstuk, "de Gelukzaligheid van Non-Dualiteit", is de afwezigheid van dualiteit. Wat tot nu toe werd behandeld is "vrij van gebreken" (= compleet).

XIII. DE GELUKZALIGHEID VAN NON-DUALITEIT

Maya

1. De gelukzaligheid van Yoga die tot nu toe werd beschreven, is de gelukzaligheid van het zelf. Aanhoor nu alsjeblieft hoe de gelukzaligheid van het belichaamde zelf, wat bestaat in dualiteit, identiek is met de non-duale gelukzaligheid van bewustzijn.

2. Zoals in de Taittiriya Upanishad beschreven, wordt de hele wereld, van de ruimte tot het fysieke lichaam, geboren uit gelukzaligheid en lost op in niet-ervaringsgericht bewustzijn/volheid-gelukzaligheid.

3. De wereld wordt geboren uit heelheid-gelukzaligheid, verblijft in gelukzaligheid en is geabsorbeerd in gelukzaligheid. Hoe kan het dan iets anders zijn dan gelukzaligheid?

4. Hoewel een pot verschilt van de pottenbakker die hem heeft gemaakt, verschilt het universum niet van Isvara. Net zoals de pottenbakker vrij is van de pot, is Isvara vrij van het universum en is er zich bewust van, maar het universum is niet vrij, en is zich ook niet bewust van Isvara.

5. Het bestaan van de pot, zijn vergankelijkheid en zijn eigenschappen behoren tot de klei, niet tot de pottenbakker. Evenzo is het materiaal voor de schepping eigenlijk bewustzijn/gelukzaligheid. Echter, Maya, de pottenbakker/schepper van het universum, lijkt het waarnemingsvermogen uit bewustzijn/gelukzaligheid te verwijderen wanneer het objecten "creëert".

Transformatie

6. De oorzaak van objecten is tweeledig: (1) Parinama, dat een effect teweegbrengt, een wijziging of verandering van toestand, (2) vivarta, dat aanleiding geeft tot een schijnbare vorm die materieel geen verband houdt met de oorzaak.

7. Sommige mensen denken dat het maken van een object uit een ander object betekent dat de twee objecten verschillend zijn. Ze denken bijvoorbeeld dat een hemd verschillend is van het katoen waarvan het gemaakt werd.

8-10. Parinama zet de ene stof om in een andere, bijvoorbeeld melk in kaas. Maar een vivarta parinama zorgt ervoor dat een ding iets anders lijkt te zijn, zoals een touw dat zich voordoet als een slang of de lucht die helder is maar blauw lijkt. Maya is vivarta parinama. Dit inzicht verklaart hoe de wereld zowel afgescheiden is van het zelf als niet afgescheiden.

11. Macht/vermogen bestaat niet los van de bezitter van macht, maar er kan niet gezegd worden dat ze identiek is aan degene die het bezit. Als de macht identiek is kan het de bezitter niet hinderen.

12. Macht wordt afgeleid van zijn effect. Wanneer de effecten ervan niet worden gezien besluiten we dat er geen macht is of dat iets het belemmert.

13. De wijzen zeggen dat het vermogen in bewustzijn, Maya genoemd, verborgen wordt door zijn eigen kwaliteiten. Enkele van zijn vele aspecten zijn actie, kennis en wil.

14. De Veda's zeggen dat bewustzijn eeuwig, volmaakt, non-duaal en alvermogen is.

15-19. Isvara's vermogen wordt waargenomen in de energie, de lichamen en het gedrag van alle wezens. Het is de beweging van lucht, de hardheid van steen, de vloeibaarheid van water en het vermogen van vuur om te verbranden. Het verblijft als leegte in ruimte en in de vergankelijkheid van objecten. Zoals een slang latent is in een ei, zo is de wereld latent in bewustzijn. Net zoals een boom met zijn vruchten, bladeren, scheuten, bloemen, takken, twijgen en wortels latent is in het zaad, zo verblijft deze wereld in bewustzijn.

20. Wanneer het al-doordringend, eeuwig bewustzijn het vermogen van het kennen aanneemt, wordt het het Subtiele Lichaam genoemd.

21. Eerst manifesteert zich het Subtiele Lichaam uit het Causale Lichaam, dan verschijnt het begrip van "binden en loslaten" en tenslotte verschijnt het universum dat bestaat uit vele werelden. Dus deze hele manifestatie is een sprookje dat door de grote verhalenverteller, Maya, wordt verteld aan de menselijke mind.

22-27. "Er was eens, een knappe prins die nooit werd geboren. Hij leefde gelukkig in een stad die niet bestond. Hij liep de stad uit om fruit te plukken van bomen die groeiden in de lucht. Moe van deze non-activiteit, keerde hij terug naar zijn paleis dat nog niet was gebouwd en bracht gelukkige niet-tijd door met het spelen van verschillende niet-bestaande spellen."

28. Zij die onderscheidingsvermogen ontberen leven in een sprookje.
In wat volgt wordt het vermogen van Maya in detail beschreven.

Anders dan het Echte en het Onechte

29. Het is verschillend, zowel van de effecten als van zijn substraat.

30-36. De eigenschappen van de pot behoren tot het vermogen van de pottenbakker, niet tot de klei. De pottenbakker is niet de pot, noch is hij de krachten die hij gebruikt om de klei te transformeren. Hij hanteert de krachten. De klei ondergaat een verandering, maar de vormloze kracht die de pot creëert verandert niet. Het staat los van het idee van de pot en de energie die het vorm geeft uit de klei. Voordat de pot wordt gemaakt bestaat hij in potentie in de klei. Met het idee in zijn mind en de energie in zijn handen, transformeert de pottenbakker de klei in een pot. Wie niet onderzoekt verwacht de oorzaak, de Isvara pottenbakker, en het effect, de objecten die de wereld vormen. Voordat het wordt getransformeerd kan klei geen pot worden genoemd. Maar het wordt een pot wanneer het dikte, holheid en rondheid verkrijgt. De pot verschilt niet van de klei want zonder de klei bestaat hij niet, maar hij is ook niet identiek met de klei omdat hij er niet in kan worden waargenomen voordat de pottenbakker hem transformeerde. Daarom is de pot onbeschrijfbaar, net zoals het vermogen dat hem maakt.

37-39. De kracht van een goochelaar is alleen merkbaar in zijn trucs. Dus, de effecten van Maya zijn onecht. Om het even welke realiteit ze genieten is ontleend aan het substraat, bewustzijn. Een pot is slechts een naam en een vorm. Hij is niet echt. De klei alleen is "echt".

40,44. Van de drie aspecten van creatie (de gecreëerde objecten, Maya-de Schepper, en het substraat waarin ze bestaan in potentie en waaruit ze zijn gemaakt), bestaan de objecten en Maya serieel, maar het substraat is altijd aanwezig.

41-43. Ook al is het zichtbaar, een gecreëerd object heeft geen werkelijke substantie, omdat het onderworpen is aan schepping en vernietiging. Wanneer het verschijnt wordt het een naam gegeven door de mensen. Wanneer het verdwijnt, dan blijft de naam. Omdat het alleen als een naam bestaat zegt men dat het schijnbaar bestaat.

45-46. Gecreëerde objecten worden niet vernietigd wanneer kennis van het substraat daagt, omdat kennis van het substraat de idee vernietigt dat de pot echt is, niet de pot zelf.

47. Hoewel iemand in zijn reflectie in water ondersteboven lijkt te staan, ziet niemand de reflectie per vergissing aan voor de persoon.

48. Bevrijding is de kennis/het weten dat de realiteit non-duaal bewustzijn is en dat de wereld schijnbaar echt is.

49-51. Hoewel de scherven van een gebroken pot niet lijken op de oorspronkelijke klomp klei waaruit de pot gemaakt werd, ze zijn door en door klei.

52. Sommigen geloven dat klei de eigenschappen heeft van zowel de oorzaak als het effect. Ze geloven dat de eigenschappen van het effect verschillend zijn van die van de oorzaak, wat niet zo is voor de wereld, omdat de wereld niet verschilt van bewustzijn.

53. De wereld en de wezens en de objecten erin zijn de effecten van een schijnbare verandering in bewustzijn. Ze zijn niet echt. Daarom moet de mind mediteren over de onwerkelijkheid van alle objecten.

54. Sommigen beweren dat kennis van de oorzaak kennis van al zijn effecten impliceert. Maar hoe kan kennis van iets dat niet echt is, leiden tot kennis van de werkelijkheid?

55-56. Wanneer de klei gekend is, is de pot gekend. Wat bevrijding betreft heeft pot-kennis echter geen nut.

57-58. Je verkrijgt geen kennis van de oorzaak, het zelf, door kennis te verwerven over zijn effecten, omdat de effecten niet identiek zijn met de oorzaak, net zoals je geen kennis verkrijgt over klei door een pot te kennen. Zelfkennis is kennis van de essentie van de vormen, de effecten van Maya's werking op bewustzijn, niet van de vormen zelf. Dit is misschien niet verrassend voor de wijzen, maar voor degenen die het zelf niet kennen is het verrassend.

59. Het is voor velen raar dat kennis van de oorzaak kennis geeft van (de essentie van) het effect.

60. Om de aandacht te vestigen op de non-duale aard van het zelf, leert de Chandogya Upanishad dat door kennis van de oorzaak alle effecten die erin ontstaan gekend zijn. Het spreekt niet van de veelheid aan effecten.

61. Het is niet nodig om de zeven zeeën te drinken om zout water te kennen. Door het drinken van een enkele druppel kent men (de essentie van) zout water.

62-65. De aard van bewustzijn is bestaan, bewustheid en volheid, terwijl de aard van de wereld naam en vorm is. De woorden "bestaan", "bewustheid" en "gelukzaligheid" verwijzen naar bewustzijn; zij definiëren het niet.

66-72. Maya ondergaat talrijke wijzigingen. Zijn eerste "vorm" is Ruimte. Hoewel Ruimte onecht is, bestaat het en het ontleent zijn bestaan aan bewustzijn, dat Ruimte doordringt. Het bestaat niet voordat Maya het manifesteert en het bestaat niet waar Maya niet op bewustzijn werkt. Als het niet bestaat voor de schepping en na de ontbinding of waar Maya niet op bewustzijn werkt, dan is het niet echt, zelfs niet wanneer het aanwezig is. Wanneer men weet dat Ruimte slechts een idee is, lost het op als een realiteit en wat overblijft is alleen het eigen zelf, grenzeloos bewustzijn, niet niets. Bewustzijn is zelf-bewuste volheid en dat is gelukzaligheid. Het is vrij van concepten als voorkeur en afkeer.

73. Men heeft plezier aan een geliefd object en wordt verdrietig door een object waar men niet voor kiest; maar bewustzijn – jij – bent vrij van beide omdat jij geen object bent.

74. De gelukzaligheid van het zelf is uniform en stabiel, maar als gevolg van zijn wispelturige aard gaat de mind van vreugde naar verdriet. Zowel vreugde als verdriet zijn creaties van onwetendheid.

75-78. De essentie van Ruimte is bestaan, bewustzijn en gelukzaligheid, net als van alle vormen die eruit voortkomen: Lucht, Vuur, Water en Aarde. De eigenschappen van Lucht zijn beweging en aanraking; van Vuur, hitte en licht; van Water, vloeibaarheid; en van Aarde, vastheid. Evenzo zijn de specifieke eigenschappen van planten, voedsel, lichamen en andere objecten gemaakt uit deze elementen. Het gemeenschappelijk element in de vele objectieve namen en vormen is bestaan, bewustzijn, gelukzaligheid. Niemand kan dit betwisten.

79-82. Namen en vormen bestaan schijnbaar omdat ze onderworpen zijn aan schepping en vernietiging. Ken ze als projecties van het intellect op bewustzijn, net zoals golven verschijnen in de oceaan. Hoe intensiever onderzoek wordt beoefend hoe helderder zelfkennis wordt. Met de directe kennis van bewustzijn worden namen en vormen onbelangrijk. De continue beoefening van onderzoek maakt je vrij en maakt het lot van het lichaam irrelevant.

Vedanta Meditatie

83. Denken over bewustzijn, spreken over bewustzijn en anderen helpen hun aard als bewustzijn te begrijpen, is de praktijk van zelf-realisatie.

84. Bindende vasana's worden niet-bindend gemaakt als gevolg van vastberaden en volgehouden beoefening van kennis.

XIV. DE GELUKZALIGHEID VAN KENNIS

1. Nu zullen we de gelukzaligheid van kennis beschrijven die wordt genoten door degene die de gelukzaligheid van bewustzijn heeft gerealiseerd door middel van Yoga, door het Onderscheiden van het Zelf van het niet-zelf en begrip van de onechtheid van dualiteit.

2. Net zoals de gelukzaligheid die ontstaat door contact van de mind met externe objecten, is de gelukzaligheid die voortkomt uit de kennis van bewustzijn, een modificatie van het intellect.

3. De vier aspecten van de gelukzaligheid van kennis zijn: (1) afwezigheid van verdriet, (2) de vervulling van alle verlangens, (3) de rotsvaste overtuiging "Ik heb alles gedaan wat gedaan moest worden" en (4) de rotsvaste overtuiging "Ik heb alles bereikt wat kan worden bereikt."

4-5. De Brihadaranyaka Upanishad zegt: "Wanneer iemand het identiek zijn van zijn eigen bewustzijn met het bewustzijn van alles heeft gerealiseerd, wat zou hij of zij nog verlangen? Terwille van wie zal het lichaam dan worden ingezet?"

6. Bewustzijn lijkt alsof het twee zelden is, een gereflecteerd "zelf" en een puur zelf. Bewustzijn, geïdentificeerd met de drie lichamen of de Vijf Lagen (gereflecteerd zelf) beschouwt zichzelf als een doener en een genieter – een Jiva.

7,10,11. Zuiver bewustzijn onder invloed van Maya, identificeert zich met namen en vormen en "wordt" schijnbaar de lichamen die plezier zoeken via objecten. Onderzoek vernietigt de identificatie met de Lagen en onthult het feit dat er geen genieter is, noch iets om van te genieten.

8,9,11. Onder invloed van Onwetendheid verlangt Jiva objecten, met lijden tot gevolg. Het lijden hoort toe aan de lichamen en de Lagen, niet aan Jiva. Het Grofstoffelijk Lichaam lijdt door ziekten. Het Subtiële Lichaam lijdt door verlangens, kwaadheid en andere emoties. De oorzaak van het lijden is het Causale Lichaam. Lijden wordt veroorzaakt door identificatie met het Subtiële Lichaam.

Actie en Zelf-kennis

12. Angst en rusteloosheid met betrekking tot winst en verlies produceert de idee van de toekomst. Hoofdstuk XI wijst erop dat een zelf-gerealiseerd persoon vrij is van angst en zorgen.

13-17. Zoals water niet blijft hangen aan de bladeren van een lotus, zo kunnen de resultaten van acties niet blijven hangen aan de kenner. De Bhagavad Gita zegt: "Net zoals een laaiend vuur zijn brandstof reduceert tot as, verbrandt het vuur van zelfkennis acties en hun resultaten. Iemand wiens mind vrij is van "Ik-heid" en zich niet bekommert om de resultaten, handelt niet echt wanneer hij handelt omdat hij niet gebonden is door actie. De Kausitaki Upanishad zegt dat verschillende dharma overtredingen geen invloed hebben op zelfkennis, noch wordt de sereniteit van iemands aanzien geschaad als men weet dat men bewustzijn is.

Vervulling van Alle Verlangens

18,20,35. De Aitareya Upanishad zegt dat niet alleen het verdriet ophoudt, de kenner verkrijgt het voorwerp van alle verlangens.

19. De Chandogya Upanishad zegt dat de kenner kan lachen, spelen, plezier maken met de andere sekse, genieten van voertuigen en andere zaken zonder lichamelijk bewustzijn. De levensadem, aangedreven door vruchtdragende acties houdt hem of haar in leven.

21-22. De gelukzaligheid van een welvarende koning die jong is, knap, geleerd, gezond, mentaal sterk en aanspraak heeft op alle wereldse genietingen is niet superieur aan de stabiele gelukzaligheid van de kenner.

23. Zowel voor de koning als voor de kenner is er geen aantrekking tot werelds genot en dus zijn hun geluk en tevredenheid vergelijkbaar. **De ene is zonder verlangens door de directe beschikbaarheid van genotobjecten, de andere door discriminatie/onderzoek.**

24-25. De kenner begrijpt de tekorten van genotobjecten. De kenner is onverschillig voor de begeerten van het lichaam.

26-33. Ook al is er wat betreft begeerteloosheid overeenkomst tussen de koning en de kenner, de koning lijdt door het verzamelen van genotobjecten en de angst om ze te verliezen. Zowel winst als verlies zijn voor de kenner afwezig, dus is zijn of haar gelukzaligheid superieur aan dat van de koning. Het is ook mogelijk dat de koning onvervulde spirituele fantasieën heeft terwijl de kenner die niet heeft.

33. Van de status van koning tot die van Schepper, elke Jiva verlangt de intense vreugde van een meer ontwikkelde Jiva. Maar de gelukzaligheid van het zelf, dat het bereik van de mind en de zintuigen overstijgt, is superieur aan alle geluk, werelds en hemels.

34. Omdat de kenner geen behoefte heeft aan subtiele genoegens, is de gelukzaligheid van alles de zijne.

36. Het is niet waar dat, omdat de zelf-onwetenden feitelijk grenzeloze volheid zijn, ze grenzeloze gelukzaligheid zouden moeten ervaren. Alleen tijdelijk door objecten gegenereerd geluk is voor hen beschikbaar.

37-38. De niet-ervarende getuige "geniet" van alles omdat het zelf-ervarende gelukzaligheid is en alles is dat. Een beroemd vers zegt: "Ik ben het voedsel en de eter van het voedsel." De kenner is dus vrij van lijden en geniet tevredenheid die onafhankelijk is van objecten.

39. Voor zelfrealisatie onderneemt men veel acties om wereldse en spirituele objecten te verwerven als hulpmiddel voor bevrijding. Maar wanneer zelfkennis stevig is, verliest actie zijn betekenis.

40. Beide onderwerpen zijn goed uitgelegd in Hoofdstuk VII, "Het Licht van Perfecte Tevredenheid." De volgende verzen moeten worden overwogen voor de zuivering van de mind.

De bevrijde Persoon

41-64. Een bevrijde persoon is zich bewust van het verschil tussen zijn vroegere leven en zijn huidige leven. Hij of zij denkt: "Laat samsari's objecten najagen. Ik ben volheid zelf. Wat is er te winnen in deze wereld?" Laat de spirituele types een hogere staat van bewustzijn zoeken. Ik doordring alle staten. Ik ben noch hoog noch laag. Laat degenen die gekwalificeerd zijn Vedanta onderwijzen. Ik onderwijs niet, omdat ik geen doener ben, maar ik kan onderwijzen omdat ik het zelf ben en alles is mogelijk voor mij. Ik verlang niet om te slapen, te smeken om een aalmoes of mezelf te zuiveren. Het water van een luchtspiegeling bevochtigt het woestijnzand niet, en de meningen en handelingen van anderen beïnvloeden mij niet. Laat onderzoekers naar Vedanta luisteren. Ik heb Zelfkennis. Waarom opnieuw luisteren? Maar waarom zou ik niet luisteren, daar Vedanta nog mooier is wanneer men weet wie men is? Ik mediteer niet maar ik kan mediteren als ik wil. Ik ben meditatie zelf. Meditatie is voor doeners.

Ook al ben ik niet onderworpen aan onwetendheid, ik gedraag me alsof ik onwetend ben als gevolg van mijn vruchtdragend karma. Alle wereldse zaken houden op wanneer vruchtdragend karma is uitgewerkt. Als dat niet is uitgeput, zullen duizenden meditatie's het niet verwijderen. Om karma tot een einde te brengen, kan je vragen zoveel als je wilt, maar het is tijdverspilling want karma is onschadelijk. Het heeft niets met mij te maken. Ik word niet afgeleid, dus ik heb geen samadhi nodig. Zowel afleiding als samadhi zijn slechts gemoedstoestanden.

“Ik ben de ervaring van alles in het universum. Er is geen speciale ervaring voor mij. Ik heb alles verwezenlijkt wat te verwezenlijken is en heb alles gedaan wat moest worden gedaan. Dit is mijn onwrikbare kennis. Ik ben ongebonden, noch de doener noch de genierter. Ik ben niet bezig met het doen van goed of slecht karma in overeenstemming met sociale codes of voorschriften uit de Schriften. Maar er is geen kwaad in het helpen van de wereld volgens de voorschriften van de Schriften, ook al is er niets bij te winnen. Laat mijn lichaam God aanbidden, baden of smeken om een aalmoes. Laat mijn mind “Om” reciteren of de Upanishaden bestuderen. Laat mijn intellect mediteren op een godheid of geabsorbeerd zijn in de gelukzaligheid van bewustzijn, mijn zelf. Ik ben de getuige van alles. Ik doe niets, noch leid ik tot het doen van wat dan ook.

“Gezegend ben ik omdat mijn zelfkennis solide is. Gezegend ben ik want ik ben de volheid van bewustzijn! Gezegend ben ik, gezegend, want ik ben vrij van het lijden van de wereld. Gezegend ben ik, gezegend, want mijn onwetendheid is gevlucht, ik weet niet waarheen. Gezegend ben ik, want er zijn geen verdere taken te vervullen. Gezegend ben ik want ik heb het hoogste bereikt wat men kan nastreven. Gezegend ben ik want niets is te vergelijken met mijn grootse gelukzaligheid. Gezegend ben ik, gezegend, gezegend, gezegend, keer op keer gezegend! Wonderlijk ben ik, de bezitter van grote verdienste. Prachtig! Hoe groots en waarachtig zijn de Schriften! Hoe groot is mijn leraar! Hoe heerlijk is verlichting, hoe geweldig mijn gelukzaligheid!”

65. Aldus besluit dit vierde hoofdstuk van het deel “de Gelukzaligheid van Bewustzijn” dat de “Gelukzaligheid van Kennis” beschrijft. Totdat deze gelukzaligheid is bereikt, moet men discriminatie beoefenen.

XV. DE GELUKZALIGHEID VAN OBJECTEN

Sattva Rajas Tamas

1-2. Het geluk dat volgt op contact met objecten kan gezien worden als een deur naar de gelukzaligheid van bewustzijn. De Schrift zegt dat de gelukzaligheid van bewustzijn ondeelbaar en homogeen is en dat individuen slechts van een heel klein deel ervan genieten.

3-5. De mentale modificaties zijn sattva, rajas en tamas. Sattvische modificaties zijn onthechting, vastberadenheid, openheid enz. Rajasische modificaties zijn dorst en liefde voor objecten, gehechtheid die voortkomt uit het geloof dat ze echt zijn enz. Tamasische modificaties zijn verwardheid, angst enz. Bewustzijn reflecteert op alle drie de modificaties, maar vreugde is alleen beschikbaar wanneer het Subtiele Lichaam overwegend sattvisch is.

6-8. Bewustzijn in combinatie met het vermogen van Maya bestaat in elk object en belicht alle lichamen, net zoals de zon anders reflecteert in waterpotten van verschillende vormen. Net zoals de maan wordt weerspiegeld in de rimpelingen in een stroom, lijkt het veel(vuldig) te zijn. Het is vaag en onduidelijk wanneer het in modderig water (Tamas) weerspiegelt, maar schijnt zoals het is wanneer het wordt weerspiegeld in helder zuiver water (Sattva). Het glinstert en danst wanneer Rajas speelt in de mind.

9-13. Als gevolg van het overwicht van Rajasische en Tamasische vritti's is de ervaring van de gelukzaligheid van bewustzijn verduisterd. Rajas manifesteert zich als een brandende energie, de energie van passie, een laaiend vuur. Tamas is als een dood nat rokend vuur, het manifesteert zich als saai verdovend genot. Wanneer de mind Sattvisch is zijn zowel bewustzijn als gelukzaligheid manifest. Deze voorbeelden maken duidelijk dat de aard van de mind bepaalt hoe bewustzijn zich manifesteert. Er is geen gelukzaligheid in Tamas of Rajas, alleen in Sattva.

14-19. Een verlangen naar objecten is Rajas. Het wordt gekenmerkt door angst. Obstakels voor de vervulling van verlangen veroorzaken woede, haat en wanhoop wanneer de obstakels moeilijk te overwinnen zijn. In Tamas is er luiheid, onachtzaamheid en depressie. De kansen voor geluk zijn in Tamas vrijwel onbestaand. Met het verwerven van het gewenste object verdwijnt het verlangen en geluk vloeit daar uit voort. Zelfs de gedachte dat men krijgt wat men verlangt produceert een beetje geluk. Maar het grootste geluk is de vrucht van Sattva omdat er dan geen luiheid, woede of hebzucht is. Om het even welk geluk dat er wordt ervaren,

het is de reflectie van de gelukzaligheid van het bewustzijn. Wanneer de mind naar binnen wordt gekeerd en relatief vrij is van vritti's, wordt gereflecteerde gelukzaligheid niet gehinderd.

20-21. Bestaan en Gelukzaligheid is de aard van bewustzijn. In materiële objecten is alleen het bestaan manifest, bewustzijn en gelukzaligheid niet. Het bestaan en bewustzijn zijn manifest in Rajasische en Tamasische vritti's terwijl bestaan, bewustzijn en gelukzaligheid manifest zijn in Sattva.

22. Bewustzijn, zonder verbinding met de wereld, kent men door middel van onderscheidmakend onderzoek en Yoga.

23. Afwezigheid van gereflecteerd bewustzijn, lijden en niet-bestaan zijn drie vormen van Maya. Niet-bestaan wordt geïllustreerd door uitdrukkingen als "de hoorns van een haas"; afwezigheid van gereflecteerd bewustzijn wordt gezien in levenloze objecten zoals stenen.

24. Er is lijden in Rajasische en Tamasische vritti's. Bewustzijn verbonden met de Guna's wordt bewustzijn met kwaliteiten genoemd.

25. Aangezien dit de aard is van Maya en bewustzijn, moet iemand die op bewustzijn wenst te mediteren onbestaande dingen (zoals de horens van een haas) negeren, en zich op andere dingen concentreren.

26. In materiële objecten moet men naam en vorm negeren en zich concentreren op hun bestaan. In Rajasische en Tamasische vritti's moet men het lijden dat ermee gepaard gaat opgeven en mediteren op de bron van het bewustzijn dat hen belicht.

27. Contempleer in Sattvische vritti's op hun bestaan, bewustzijn en gelukzaligheid.

28. Zelfs voor iemand met een saai/lui intellect is meditatie op de kwaliteiten van bewustzijn nuttig.

29. Na het doorzien van de gebreken van het genot van objecten, ontstaat niet-gehechtheid eraan en een helder besef van de zinloosheid van het najagen van objecten.

Meditatie en Zelfkennis

30. Deze beschouwingen omvatten een mix van kennis en ervaring en moeten worden gezien als een direct middel tot zelfkennis. Wanneer de mind geconcentreerd wordt op (de kennis van) bewustzijn, wordt de kennis stevig.

31. Wanneer hun toevoegingen (upadhis) ontkracht worden, wordt zelfkennis stabiel als het bestaan, het bewustzijn en gelukzaligheid gekend zijn als één.

32. De toevoegingen zijn de Sattvische, Rajasische en Tamasische vritti's. De vritti's worden ontkracht door kennis of door ervaring.

33. Wanneer het ongebonden, zelf-stralend en non-duaal bewustzijn gekend is zoals het is, worden de kenner, het gekende en het kennen die tot het Subtiele Lichaam behoren, als onecht gezien.

34. In dit hoofdstuk, het vijfde van het deel "de Gelukzaligheid van Bewustzijn", werd "de Gelukzaligheid van Objecten" besproken. Ga door deze poort de gelukzaligheid van bewustzijn binnen.

35. Moge het bewustzijn dat onwetendheid vernietigt verheugd zijn met deze verhandeling over de "Gelukzaligheid van Bewustzijn" en mag het alle zuiveren-van-hart beschermen die er hun toevlucht in nemen.

OM TAT SAT !

PANCHADASI verzen, Sri Vidyanaya Swami;
Bewerkt door James Swartz

“PANCHADASI”, Sri Vidyanaya Swami;
Door James Swartz bewerkt en van commentaar voorzien in zijn boek “Inquiry into Existence; *The Lamp of Knowledge*”.
Nederlandse vertaling door Wis Soetewey,
Met dank aan James, aan Shiningworld, aan allen die Vedanta-ondericht mogelijk maken...
En met bijzondere dank aan Diederik voor het gedegen co-readen van de eerste zeven hoofdstukken.